

Tã îgî-îgî Póólô kâ rî lâ Kōrínītō lé 'bá yî drí rî

2 Kōrínītō lé 'bá

Tã 'ě'á zîlá nîlî sîsî rî

Póólô îgî tã nô krístô 'bá gólîyî Kōrínītô 'álá rî 'bá yî drí, tã-drî tã gólîyîkâ rî'á lâsêlá gólâ rú rî 'bá yî kâ lôgôzó gólîyî drí. Gólîyî rî tã âtalé kî, Póólô ôlêé îyî kô, tâlá gólâ gôo drê kô gólîyî ndrêlé kpá ó'dí ôzô drílâ tã 'bázô 'elê sîsî rî kâtí. Āzâ 'bá yî îsû îyîkâ kî, Póólô ââ'dô íyîngá lâjô'bá 'î kô, gô'dá tã âtî-âtî gólâ drí rî'á pêlá gólîyî drí rî ââ'dô kô tã pãtî 'î. Gô'dá kpá krístô 'bá lîfî îcí 'bá âzâ 'bá yî rî îyî trá âcalé Kōrínītô 'á nîngá rî'á tã ngî âzâ 'bá yî ìmbálé Póólô kâ 'dî rú sî. Póólô kî nî rî, lîfî îcí 'bá 'dî 'bá yî ââ'dô îyî rî'á âđî lôvô bê rôô, gô'dá gólîyî ââ'dá îyî tã 'ě'ě Yésû kâ rî mbî ôjílâ drí kô. Gólîyî rî rî'á tã lârákô âzâ 'bá yî 'elê, rî'á ôjílâ fî 'bálé â'dîlî. Gólîyî rî kpá rî'á îyî tã lóngólé tã nîñî gólîyîkâ Ôvâri rî tãsî rî tã lâ 'á. Tãlá Póólô rî tã îtî 'dî 'bá yî 'elê kô rî drí sî rî, gólîyî drí rîzô tã îsûlî rî rî kî, Póólô ââ'dô fî trá 'bálé pãtî drî-'bá krístô 'bá kâ 'î yâ rî. Gô'dá tã Póólô kâ â'dô kô îtî. Gólâ âtû îyî fî trá lâñô úsúzó tã lêlé gólâkâ Yésû 'á rî tãsî. Gólâ lê tã lê 'bá gólîyî ó'dí ró yî drí ìmbálé Yésû rî tãsî 'dî 'bá yî rôô. Gólâ â'dô kô lâfâ lôvô 'bá 'î, ngátá tã âmbâ lôvô bê. Îtî rî, gólâ rî'á tã â'dâ-â'dâ drî-'bá krístô 'bá kâ rî tãndî kâ rî ró gólîyî drí.

Gô'dá Póólô â'dá trá kî, krístô 'bá gólâ pãtî rî â'dô 'ě'á lâñô úsûlî, gô'dá âzàngá sî, ââ'dô fî'á lâ kpá ôzô Kúmú gólîyîkâ Yésû tí. Yî rî gógô ífîfî lâ ó'bâ yî trá gâñîmâ 'á, gô'dá ócâ yî trá, tâlá ôjílâ Yúdâ yî kâ rî 'bá yî gâ îyî tã âtî-âtî yî drí rî'á pêlá rî trá dó. Ôzô gólîyî drí â'dorê trá krístô 'bá ró 'dî tí rî, gólîyî ó'bâ îyî lîfî kô kîzó nî rî, rîrî îyîkâ rî ââ'dô 'bá'á cú îtî lâñô âzâ 'bá yî âkó, gô'dá ôjílâ ââ'dô rî'á îyî ññîlî ôzô lîfî îcí 'bá âzâ nâ 'bá yî kâ nâ tí.

Gólâ rî zââ cãcã íyîkâ gólîyî ngálâ rî tã lâ 'bálé lâfâ û'dû-û'dû kâ krístô 'bá gólîyî ngá âkó Yêrôsâlémâ 'álâ rî 'bá yî pãzó rî âtâ-âtâ sî.

1 ¹ Mâ Póólô tîbê Ôvâri drí nîlî nî â'dólé lâjô'bá Yésû Krístô kâ ró rî, má îgî wárâgâ nô nî âñî krístô 'bá Kōrínītô 'álâ nâ 'bá yî drí gô'dá âñî gólîyî â'dô 'bá 'bãdrî Gîrîkî kâ 'álâ rî yî drí. Âmâ âmâ âdrúpî Tîmátîyâ bê, 'è nî-bê-yâ âñî drí ndrî. ² Ôvâri âmâ átâ gô'dá Kúmú âmákâ Yésû Krístô bê ôfê ôrê âñî drí tã â'dî bê.

³ Mâ lûyî Ôvâri Kúmú âmákâ Yésû Krístô rî átâ ró rî gólâ tîbê 'á lâ drí â'dîlî trá âmâ rú nô, Ôvâri rî gólâ kpá 'dî mbârâkâ sô 'bá âmâ rú rî. ⁴ Ôzô lâñô ââ'dô trá âmâ 'ě'á rî, gólâ drí âmâ 'bázô fî âtûlî. Gólâ pâ âmâ îtî 'dî rî, tâlá mâ ôpâ ró ôjílâ gólîyî lâñô drí 'ě'á gólîyî 'elê rî kpá îtî. ⁵ Ôzô lâñô ô'è âmâ rôô tã lêlé âmákâ Yésû Krístô 'á rî tãsî rî, gô'dá Yésû Krístô â'dô âmâ pîpîsîlî 'bá'á â'dîlî â'dî gô'dá rîzô mbârâkâ íyîkâ fêlé âmâ drí rôô. ⁶ Ôzô gô'dá lâñô â'dô trá âmâ 'ě'á rî, tã 'dî â'dô ró bê âñî pâlê. Ôzô Ôvâri ó'bâ âmâ pîpîsîlî trá îdúlî kâyî lâñô drí rîzô âmâ 'elê rî 'á rî, tã rî 'dî â'dô âñî pâ'á tã nîlî kî nî rî, Ôvâri â'dô kpá âñî pîpîsîlî 'bá'á îdúlî ôzô lâñô ôtîrî rîrî âñî 'elê rî. ⁷ Îtî rî, má lê tã trá pãtî-pãtî pîpîsîlî âlô sî kî, Ôvâri â'dô tã 'dî 'ě'á kpá îtî âñî drí. Lâñô tîbê âmâ 'ě 'bá rî, â'dô kpá âñî 'ě'á. Gô'dá îtî rî, Ôvâri â'dô kpá pîpîsîlî tã âtû kâ fê'á âñî drí gô'dá kpá âñî pîpîsîlî 'bálé â'dîlî â'dî ôzô drílâ 'ěrê lâ má drí rî kâtí.

⁸ Âmâ âdrúpî yî âmâ îzó yî bê, má lê lâñô gólâ âmâ 'ě 'bá 'bãdrî Ásîyâ¹ kâ 'álâ rî tã lâ 'bálé kpá âñî drí nîlî. Lâñô rî 'dî lâñî trá kôrô, gô'dá mbârâkâ lâ lâvû trá gârâ âmâ drî sî. Îtî rî, má kî âmákâ rî, lâñô rî 'dî ââ'dô âmâ fî'á. ⁹ Mâ kî âmákâ rî, pãtî-pãtî kâyî âmákâ drâ kâ rî âacâ trá. Tã rî 'dî â'dô îtî 'dî rî, tâlá mâ ôzó kô ûjûû nî âmâ nyáányâ pâlê, má ôfê ró âmâ bê rî cé Ôvâri drîgá 'dî, Ôvâri tîbê rî 'bá ôjílâ ñngálé ôdrâ 'ásî rî. ¹⁰ Ôvâri gólâ tîbê âmâ pâ 'bá nî lâñô âmbá tîbê 'ě 'bá âmâ fûlî îtî 'dî 'ásî 'dî rî, gólâ 'dî Ôvâri tîbê âmâ drí 'ézô tã lêlé 'á lâ pîpîsîlî âlô sî rî. Îzátû rî, gólâ â'dô kpá zââ rî'á âmâ pâlê lâñô 'ásî, ¹¹ tâlá nî ôrî trá zââ rî'á gólâ rî îratálé âmâ tãsî rî. Îtî rî, ôjílâ dûû â'dô ícá'á cú Ôvâri rî lûyîlî, tâlá gólîyî ndrê gólâ pâ âmâ trá kâyî lâñô kâ 'ásî.

Tã Póólô drí tã yî drí 'ě'á 'elâ rî jãzó ngî rî tã lâ âtázó rî

¹² Âmâ âdrúpî yî, tã îsû âmákâ vó ró rî, Ôvâri nî trá kî, má rî trá ângó nô drîlî ôjílâ tãndî rî ró gô'dá tã gólîyî má drí rî'á 'elâ âñî drí rî 'bá yî rî'á cú tã ôñjî âkó. Má rî tã gólîyî sû 'bá Ôvâri rú rî yî 'elê 'dî âñî drí, â'dô mbârâkâ gólâ drí fêlé má drí rî vó ró. ¹³ Tã gólîyî má drí îgîlî âñî drí nô 'bá yî, má îgî trá tã mbî 'î gô'dá kpá dódó tã gólîyî âñî drí 'ě'á ífî lâ nîlî dódó rî yî 'dî. ¹⁴ Gô'dá nî nî tã âmákâ 'dî drê cé dâ îtî, gô'dá má lê âñî tã âmákâ rî nîlî ngbálî-ngbálî îzátû, tâlá má lê âmâ ârúlî âñî tãsî, gô'dá nî ârú ró kpá âñî âmâ tãsî, kâyî gólâ Kúmú âmákâ Yésû Krístô drí 'ézô âgôlé ângó nô 'á rî 'á.

¹⁵ Tã îsû âmákâ 'á rî, tã 'dî fî trá âñî drî. Îtî rî, má lê trá cãlé âñî ngáá tólâ ândâlâ rî, tâlá nî â'dô ró bê âyîkô bê má drí âñî pãzó ândâlâ rî. ¹⁶ Má lê trá âñî ndrêlé sîsî, má ôtîrî nî nî'á 'bãdrî Mêkêdónîyâ kâ 'álâ rî. Gô'dá má lê kpá trá cãlé âñî ngálâ má ôtîrî âgôô Mêkêdónîyâ lésî rî, tâlá nî pâ ró mâ bê âđî sî fînyáwá má drí nîzó 'dî sî lâ 'bãdrî Yúdâyâ kâ 'álâ.

¹⁷ Nî îsû bê-rî, má rî'á ôjílâ tã îsû-îsû bê rî rî 'dî yâ? Nî îsû bê-rî má ôjílâ gólâ rî 'bá tã yî drí 'bálé trá 'elê rî 'ě 'bá kô rî 'dî yâ? ¹⁸⁻¹⁹ Ôvâri nî trá kî, má â'dô kô ôjílâ îtî 'dî 'dî. Má rî zââ tã mbî rî âtalé 'dî, tâlá Ôvâri rî mvá Yésû Krístô, tã gólâkâ âtalé rî íyîkâ kó zââ âlô. Gólâ 'dî tîbê âmâ Sîlîvánô² yî bê gô'dá Tîmátîyâ yî bê drí tã lâ pêlé âñî drí rî. ²⁰ Â'dô tã gólîyî Ôvâri drí 'bálé trá dûû 'ě'á 'elâ âmâ drí 'dî 'bá yî tãsî rî 'dî rî, má nî trá kî, tã pãtî ró, Ôvâri â'dô tã 'dî 'bá yî 'ě'á tâlá Yésû Krístô rî tãsî. Ôzô gô'dá â'dô trá îtî rî, dîlî tã âmâ drí rîzô tã âtalé kî, "Ââ'dô îtî", ôzô má ôrî trá Ôvâri rî lûyîlî Yésû Krístô rî rú sî rî 'dî. ²¹⁻²² Ôvâri 'dî gólâ tîbê âmâ 'bá 'bá ndrî âñî bê â'dólé ngá âlô ró Yésû Krístô

¹1.8 'Bãdrî 'dî rî'á gólâ rî'á zîlá ngbãangbãno Túrukî rî 'dî.

²1.18-19 Sîlîvánô 'dî rú lâ âzâ kpá bê rî'á Sîlá.

'á rí, gō'dá amā 'bālél rílí zāâ tā lēlē sī, tā íyíká 'á. Gólá nǎi amā trá lōsī íyíká 'élé. Gō'dá gólá 'bá lāmbé kpá trá amā rú ōzō ngá gólá 'bá 'bá ngá íyíká ró rí kátí, Líndrí Tándí íyíká fēfē lá sī rílí amā pīpīšilí 'á. Gólá afē Líndrí Tándí íyíká trá rílí amā pīpīšilí 'á sī, ōzō ngá drī-káká gólá drí 'é'á 'élá amā drí rí kátí, tálá mā ūnī ró bē kí, pātī-pātī ró Ôvârí â'dô amā 'bā'á rílí álô Yésū bē úrú 'álá.

²³ Ôvârí í'dí lífí drī 'bá amáká ró tā lá â'dalé kí, ōzō má ōgō cālél būúú Kōrínītō 'á tólá kô rí, má 'è tā rí 'dí íti 'dí rí, â'dô ró bē ânī pázó má ōzō kô tā lógōō ânī drí ōnjí ró rōō. ²⁴ Mā lēé rílí ânī drī ōzō kúmú kátí rí kô. Íti rí, tákō mā rí bē-rí rí'á lōsī 'élé kpāká álô ânī bē, tálá nī â'dô ró bē gágá tā lēlē âníká Yésū Krístō 'á rí 'á ōzō ráká fē kátí.

2 ¹ Íti rí, má 'bá tā ísū amáká kí'á nī rí, má cá kô ânī ndrēlél rí trá, tálá má ōcā tólá rí, má â'dô ânī 'bā'á â'dólé tā ísū ró. ² Gō'dá ōzō má ō'bā ânī trá â'dólé tā ísū ró rí, â'dí â'dô gō'dá amā 'bā'á â'dólé ayíkō ró nī yā? ³ Má ígī tā 'dí sīsī ânī drí 'dí rí, tálá nī lōbē ró Ôvârí rí vó bē tándí ró, tálá má lēé kô â'dólé tā ísū ró tā ōnjí âníká drí. Ōzō má ōcā tólá rí, rí'á tándí ró má drí â'dózo ayíkō ró tā 'é'è tándí âníká sī. Nī ndrē trá, má nī trá kí, ōzō má â'dô trá ayíkō ró rí, â'dô kpá ânī 'bā'á â'dólé ayíkō ró. ⁴ Kâyī gólá má drí wárāgā ígīzō ânī drí sīsī nā rí, tā 'é'è âníká íkpókpóló má trá rōō gō'dá 'bá amā pīpīšilí trá â'dólé ízā ró, gō'dá būúú má drí áwó ngōzō kâyī gólá má drí rīzō wárāgā nā ígīlī nā 'á. Má lēé kô úlī amáká nō drí ânī 'bālél â'dólé tā ísū ró. Má lē bē-rí úlī amáká nō drí tā â'dalé ânī drí kí, má lē ânī trá rōō.

Póóló â'dá tā krístō 'bá yí drí tā ōnjí ōjílá āzā gólíyí lāfálé sī

rí ká áyélé

⁵ Sīsī ōjílá rí ânī lāfálé sī gólá tībē tā ōnjí 'é 'bá trá 'dí rí, gólá 'bá má trá â'dólé tā ísū ró, gō'dá 'bá bē-rí āmbá lá ânī í'dí â'dólé tā ísū ró rōō. ⁶ Lāñō gólá ânī 'dí 'bá yí drí fēlél gólá drí 'dí ícā trá 'dí. ⁷ Íti rí gō'dá, ngbāāngbānō rí, nī áyē gólá tā ōnjí góláká 'dí 'ásí. Nī átá úlī â'dí í'dí gólá rí 'bālél â'dólé ayíkō ró, tálá ízā ōzō kô gólá rí 'éè rōō. ⁸ Íti rí, má lō'bā rú'bā ânī drí, nī â'dá gólá drí kí, nī lē gólá trá. ⁹ Wárāgā āzā má drí ígīlī sīsī ânī drí nā rí, â'dô ró bē ânī újuzó, tálá má lē nīlā ngātá tā gólíyí ndrī má drí 'bālél ânī drí rí 'bá yí, ânī njāâ 'élá yā rí. ¹⁰ Ōzō nī āyē tā ōnjí āgō 'dí ká trá rí, 'díí rí má áyē gólá kpá trá tā ōnjí íyíká 'dí 'ásí drī-ácē Yésū Krístō ká rí sī. Má rí tā 'dí 'bá yí 'élé íti 'dí rí, â'dô ró bē ânī pālél, tálá Sātānā ōzō kô lāfī úsú rīzō drī-ácē bē ânī drī, ¹¹ tálá amā ânī bē mā nī mānī Sātānā ká rīzō amā â'dólé rí trá tándí ró.

Tā tā ísū Póóló ká nīzō Trówā 'álá rí tāsī rí

¹² Má cā bē Trówā 'álá nī'á tā átí-átí tándí Yésū rí tāsī nō pēlél tólá rí, Kúmú amáká Yésū nǎi lāfī trá má drí lōsī 'ézó tólá yí drí. ¹³ Gō'dá gbō lé íti rí, má rí kô pīpīšilí â'dí sī, tálá má úsú amā âdrúpī Títō tólá vōrā bē má drí ânī ngá lésí kô. Íti rí gō'dá, má drí ngāzō Trówā rí áyélé nīzō Mēkēdóniyā 'álá gólá rí lōndalé.

Tā Póóló drí â'dózo lājó'bá Yésū gólá tā trō 'bá trá Sātānā drīgá sī rí ká ró rí

¹⁴ Íti rí, gō'dá mā 'dē mā 'é áwō-ítí Ôvârí drí rōō, tálá gólá 'bá amā trá kárá amā drí rīzō tā trōlél ājú 'ásí ājú-'bá-āzī yí drīgá sī, tálá mā â'dô trá ngá álô ró Yésū Krístō bē. Ôvârí rí rí'á tā Yésū Krístō rí tāsī rí íyalé amā sī ōjílá drí vō 'ásí ndrī, tā Yésū rí tāsī 'dí rí'á nyé ōzō ngá ājí bē tūrū-tūrū rí ājí lá drí rīrī lā'búlí sūsū ró rí kátí. ¹⁵ Úlī gólíyí amā drí rí'á pēlá Yésū Krístō rí tāsī nō rí 'bá Ôvârí â'dólé ayíkō ró. Ájí lá rí'á ngī ōjílá gólíyí Ôvârí drí 'é'á pālā rí 'bá yí drí gō'dá kpá ngī gólíyí Ôvârí drí 'é'á zālā lāsī sī rí yí drí. ¹⁶ Gō'dá gólíyí Ôvârí drí 'é'á pālā rí 'bá yí drí rí, úlī amáká 'dí 'bá yí ājí lá íyíká gólíyí drí ngá gólá 'é 'bá gólíyí 'bālél rílí zāâ gbádú ādūkū ákó rí ró. Gō'dá ōjílá gólíyí Ôvârí drí 'é'á zālā rí 'bá yí drí rí, úlī amáká 'dí ājí lá gólíyí āngū íyíká íyí ōdrā ājí ró. ³ Â'dô gō'dá bē trá íti rí, â'dí â'dô ícā'á nī tā āngí gólá íti tā pēpē Yésū rí tāsī 'dí 'élé nī yā? ¹⁷ Mā â'dó kô ōzō ōjílá gólíyí lē 'bá íyíká úlī Ôvârí ká nō gílí ōjílá drí lāfā sī rí 'bá yí kátí kô. Gō'dá tálá Ôvârí rí nyānyā nǎi amā nī â'dólé tā Yésū Krístō rí tāsī nō pē 'bá lá ró, mā rí âdrélé gólá rí lífí drī 'á rí'á tā pātī-pātī rí pēlél í'dí ōjílá āzī yí drí.

Tā tā-drī lēlél ó'dí Ôvârí ká tāsī rí

3 ¹ Nī ísū âníká bē rí, má rí nō amā lōmbé'á yā? Nī lē wárāgā í'dí fēlél ânī drí, â'dô ró bē amā â'dalé ânī drí ngātá ânī drīgá sī afēlél amā drí, â'dô ró bē lōsī má drí rí'á 'élá nō â'dalé yā? ² 'É'è! Bē-rí ânī nyānyā í'dí ōzō wárāgā amáká tā amáká â'dalé ōjílá drí rí kátí. Tā âníká ígī trá amā pīpīšilí 'á. Ōjílá āzā 'bá yí ndrē ânī trá, gō'dá gólíyí nī tā tándí má drí rí'á 'élá ânī drí rí 'bá yí trá ndrī. ³ Íti rí, rīrī tándí âníká 'dí rí nī tā â'dalé ōjílá drí kí, ânī í'dí ōzō wárāgā gólá Yésū Krístō drí ájólé tā íyíká ró amā sī rí kátí. Ōjílá mvá ígī nī íbīrībī drī kô. Ígī trá Líndrí Tándí Ôvârí ká tībē â'dó 'bá lédrē-lédrē ró zāâ gbádú ādūkū ákó rí sī. Ígī kô íbīrībī drī, ígī trá ōjílá mvá pīpīšilí 'á.

⁴ Mā rí tā 'dí átálé íti 'dí, tálá mā nī trá tā pātī-pātī ró kí, Ôvârí afē mbārāká trá amā drí lōsī íyíká 'ézó Yésū Krístō sī. ⁵ Tā gólá má drí átálé 'dí ífí lá â'dó kô kí, mā â'dô lōsī 'dí 'é'á mbārāká amáká sī rí. Ôvârí rí nī mbārāká fēlél má drí.

⁶ Gólá afē mbārāká nī amā drí â'dózo lājó'bá tā-drī lēlél ó'dí góláká gólá drí 'bālél trá ōjílá drí nō ká ró. Íti rí, tā-drī lēlél ó'dí góláká 'dí â'dó kô tā 'bā'bā gólá ígīlī trá rí í'dí, íyíngá bē-rí tā Líndrí Tándí Ôvârí ká rí drīgá sī rí í'dí. Tā 'bā'bā gólá tībē Músā drí ígīlī 'dí, rí íyíká rí'á ōdrā pá áselé í'dí ōjílá drī. Gō'dá Líndrí Tándí Ôvârí ká rí, rí íyíká bē-rí rí'á ōjílá 'bālél rílí zāâ gbádú ādūkū ákó.

⁷ Tā 'bā'bā gólíyí ígīlī kúnī mvá drī 'dí rí áse ōdrā pá trá ōjílá drī. Gbō lé íti rí, tā 'bā'bā afēlél 'dí â'dá āmbā Ôvârí ká trá ōjílá drí, gō'dá Músā rí nīlī 'bālél kpá lāgúlí lāgū. Gō'dá ōjílá Ísírā'élé ká ícā íyí gō'dá kô gólá rí nīlī ndrēlél lāgū-lāgū

³2.16 Gólíyí volé gá 'bá dó tā lēlél úlī 'dí 'á rí, Ôvârí â'dô gólíyí zā'á lāsī sī.

lá drí sī. Gō'dá íti rí, Músā drí íyí nīlī ákózó kpāākū ítá sī, gbò lé lāgù-lāgù rí gógó 'dī ítò trá rí'á rú ndélé rí. ⁸ Gō'dá ngbāāngbānò rí, tā-drī lēlē ó'dí Òvārí ká tíbē Líndrí Tándí góláká áfē 'bá amá drí nò rí, āmbā lá rí'á kòrò. ⁹ Nī ndrē, òzò tā 'bā'bā gólá tíbē lāṅò 'bā 'bá òjílá drīī tā ònjí 'bá ró rí, á'dò trá tándí ró rí, gō'dá tā 'bā'bā gólá ngá pāpā fē 'bá 'dī rí tándí lá á'dò lāwū'á gārā. ¹⁰ Íti rí, tā 'bā'bā 'dī 'bá yí, mā ndrē fīnyáwá ró, mā ndrē bē-rí tā-drī lēlē ó'dí Òvārí ká òjílá pāzó nò rí tā āmbá ró lāwūlī gārā. ¹¹ Òzò gō'dá tā 'bā'bā tā lá drí 'é'á rú ndélé rí, āā'dò rí'á tā āmbā-āmbā bē rí, gō'dá tā-drī lēlē ó'dí tíbē 'é 'bá rīlī zāā gbádú ādūkū ākó nò, āmbā-āmbā lá á'dò lāwū'á gārā gólá tā 'bā'bā ká nā drīī sī.

¹² Íti rí, mā 'bā gō'dá tā ísū amáká nò ndrī 'dó tā-drī lēlē ó'dí nò drīī. Tā 'dī tāsī rí, mā á'dò nī'á Òvārí ngálá cú íti ūrī ākó. ¹³ Mā á'dó kò òzò Músā kátí. Gólá á'bā íyí nīlī kpāākū ítá sī tálá òjílá Ísīrā'élē ká òzó kò íyí nīlī rí 'bá lāgúlī 'dī ndrēē, gō'dá lāgù-lāgù gólá rí nīlī 'á 'dī drí āvīzó. ¹⁴ Òjílá gólīyī Ísīrā'élē ká 'dī 'bá yí, tā ísū gólīyíká áā'bā trá kpāākū, tálá tā mbī Òvārí ká nò òzó fī gólīyī drīī kò. Íti rí, gō'dá āndrò nò rí kpá íti, tā ísū gólīyíká á'bālē kpāākū nā rí, áā'bā ulī ífí tā-drī lēlē ākū Òvārí ká gólīyī á'bīyá yí bē nā ká kpá trá, gólīyī òtírī zīlā rí. Íti rí, Yésū Krístò á'dò tā gólá rí 'bá tā ísū gólīyíká á'bālē kpāākū 'dī nīlī'á cé nī. ¹⁵ Ándrò nò rí, òzò gólīyī ūzī tā 'bā'bā Òvārí drí áfēlē Músā sī nā rí, tā ífí lá fī gólīyī drīī kò. ¹⁶ Gō'dá òzò òjílá òjā tā ísū íyíká trá Kúmú amáká Yésū Krístò rí vó bēlē 'dī rí, Yésū Krístò drí tā rí 'bá gólīyī līfī á'bālē kpāākū 'dī nījízò lá, tálá gólīyī ūnī ró tā Òvārí ká nò ífí lá bē. ¹⁷ Kúmú amáká 'dī, gólá fē lédrē-lédrē nī amá drí. Tā pāfī-pāfī ró gólá 'bā amá trá drī-báláyí ró tā lānjī tā ònjí amáká ká 'ásí. ¹⁸ Íti rí, amá ndrī mā á'dò vò ndrē'á kòrò Yésū drīī cú íti amá līfī á'bā ākó, á'dò-á'dò amáká rí á'dò tá tándí Òvārí ká rí á'dá'á lāgúlī òzò ngānā kátí. Gō'dá Líndrí Tándí drí rízó zāā á'dò-á'dò amáká rí jālē á'dólé òzò Yésū kátí, gō'dá āmbā Òvārí ká á'dalé gārā.

Tā tā Òvārí ká pēpē lá tāsī rí

4 ¹ Tálá Òvārí á'dá pīpīšīlī tándí íyíká trá má drí, íti rí, gólá drí lōsī íyíká áfēzó má drí rí'á 'élá. Gō'dá á'dò bē trá íti rí, gō'dá amá rúbá njá kò. ² Má gā volé trá dó 'délē lāfī ònjí-ònjí gólá rí 'bá anyī ájílí rí 'ásí. Má ádò òjílá kò. Gō'dá íti rí, má rí kpá kò ulī gólīyī Òvārí drí 'bālē trá má tī rí yí òjálé. Má rí rí'á tā pāfī Òvārí ká 'dī mbálé tándí ró Òvārí rí līfī drī 'á, gō'dá òjílá gólīyī tā ísū mbī bē rí á'dò nī'á lá dódó íti.

³ Òzò tā ífí tā áti-áti tándí ká gólīyī má drí rí'á pēlā nò òfí òjílá drīī kò rí, 'dī íyíká cé òjílá gólīyī Òvārí drí 'é'á ízālā tā ònjí gólīyíká drí rí yí 'dī. ⁴ Sātáná gólá á'dò 'bá 'dī kúmú òjílá āngó nò drīī nò ká ró rí ádò gólīyī trá, gō'dá gólīyī drí á'dózó òzò òjílá gólīyī līfī lá yí drí ášīlī trá rí yí kátí. Íti rí, gō'dá gólīyī ícá kò tá áti-áti tándí Yésū tāsī nò ndrēlē dódó, Yésū Krístò á'dò 'bá nyé òzò Òvārí kátí rí.

⁵ Tā gólá má drí rí'á pēlā rí, á'dó tá amá nyānyā ká rí 'dī kò. Tā gólá má drí rí'á pēlā rí, rí'á tá Yésū Krístò ká á'dózó Kúmú amáká ró rí 'dī, gō'dá má rí'á cé rú 'bū 'bá ānīká 'dī, tā Yésū drí 'élé má drí rí drí. ⁶ Sīšī rí, Òvārí drí tá átazó kí, “Áā'dò ngá í'á ínríkúwá 'á, vò í'lí ngbāngbā.” Òvārí rí nyānyā 'bā ngá í'í íyíká nī rí'á vò í'lí amá pīpīšīlī 'á, tálá mā ūnī ró āmbā íyíká tíbē amá drí ndrēlē Yésū Krístò rí nīlī 'á rí.

Tā gólá Òvārí drí rízó amá pālē mbārākā íyíká sī rí

⁷ Tā nīnī gólá Òvārí drí áfēlē amá drí Yésū sī nò rí'á tá sū 'bá rōò rí 'dī amá pīpīšīlī 'á. Gō'dá Òvārí lāpī tā rí 'dī trá amá rúbá gólá mbārākā ākó 'é 'bá kpá drālē drā nò 'á. Òvārí 'é tá rí 'dī íti 'dī rí, tálá mā ūnī ró bē kí, mbārākā amá drí á'dózó 'dī bē lá 'dī rí, yí áfē nī. Á'dó kò mbārākā amá nyānyā ká 'dī.

⁸ Lāṅò āmbá rí trá rí'á amá 'élē ítú vósí cé, gō'dá gbò lé íti rí, lāṅò rí gógó 'dī pēé amá kò. Kāyī āzā 'bá yí sī rí, mā nīī tā mbī amá drí 'é'á 'élá rí 'bá yí kò, gō'dá íti rí, tā nī ākó amáká 'dī 'bāā amá kò tá ísūlī kí, amá trá 'é'á drālē. ⁹ Órī lāṅò fēlē amá drí rōò 'dī rí tálá tá lēlē amáká Yésū Krístò 'á rí tāsī. Gō'dá íti rí, Òvārí áyē amá kò ālōwálá. Ócā amá 'délē vūdrī, gō'dá mā drāá kò. ¹⁰ Lāṅò ònjí tētē òdrā ká amá 'é 'bá rí, drílá amá 'bāzó òdrā Yésū Krístò ká rí amúlī, tálá òjílá òndrē ró á'dò-á'dò tándí Yésū Krístò ká rí bē amá rúbá 'á.

¹¹ Nī ndrē drē, òjílá rí lēlā íyíká zāā amá fūlī kárá, tálá tá lēlē amáká Yésū Krístò 'á rí tāsī. Tā rí 'dī á'dò íti 'dī, tálá òjílá āzā 'bá yí òndrē ró á'dò-á'dò Yésū Krístò ká bē amá rúbá tíbē 'é 'bá drālē nò 'á. ¹² Íti rí, amá gólīyī lājó'bá Yésū Krístò ká ró nò 'bá yí amá amáká zāā 'é'á drālē drā. Tálá 'dī tāsī rí, nī á'dò rí'á Yésū Krístò bē zāā gbádú ādūkū ākó.

¹³ Íngī trá búkū Òvārí ká 'á kí nī rí, “Má lē tá trá Òvārí 'á. Tā rí 'dī ká rí tī rí, má drí rízó tá átalé Òvārí rí tāsī.” ¹⁴ Gō'dá má Póólò lē tá kpá trá Yésū Krístò á rí drí sī 'dī má drí rízó gólá rí tá pēlē nò. ¹⁴ Òvārí íngá Yésū Krístò trá òdrā 'ásí. Gō'dá íti rí, má nī trá kí, Òvārí á'dò kpá amá íngá'á òdrā 'ásí òzò gólá drí Yésū Krístò rí íngārē tí. Gō'dá gólá á'dò amá tró'á aní bē ndrī 'dó rīlī Yésū Krístò bē ādūkū ākó.

¹⁵ Amá rí'á njāā lāṅò úsúlī, tálá Òvārí ó'è ró tá tándí 'dī 'bá yí bē aní drí. Gō'dá gólá á'dá pīpīšīlī tándí íyíká bē òjílá dūū drí rí, gō'dá gólīyī ó'è áwò-íti āmbá gólá drí. Íti rí, áā'dò Òvārí rí rú luyí'á rōò.

¹⁶ Gō'dá á'dò bē trá íti rí, mā rí zāā fī átlīlī tá lēlē Òvārí 'á rí tāsī. Mā gá volé kò lōsī góláká 'élé. Amá rúbá ínyákú nò rí ácalé mbārākā ākó, òzò mā á'dò trá ārākā ró rí. Òzò á'dò gbò lé íti rí, gō'dá amá pīpīšīlī òjā íyíká trá á'dólé mbārākā bē kāyī vósí cé.

¹⁷ Íti rí, lāṅò gólá rí 'bá amá 'élē ínyákú nò drīī nò, ngá nò 'bá yí cé fīnyáwá íti. Lāṅò rí 'dī 'bá yí á'dò amá 'é'á cé kāyī dā sī. Íti rí gō'dá, lāṅò rí 'dī 'bá yí rí íyíká 'dī lāfī nīlī'á amá drí mbārākā Òvārí ká úsúzó tá lānjā góláká tíbē lāwū 'bá gārā lāṅò gólá rí 'bá amá 'élé rí 'bá yí drīī sī rí bē. ¹⁸ Nī ndrē drē, má rí līfī 'bālē nò ngá gólīyī òjílá drí ndrēlē íyí līfī sī āngó nò ká rí drīī kò. Mā rí bē-rí līfī 'bālē ngá gólīyī 'būū 'álá òjílá drí ndrēlē íyí līfī sī kò rí drīī. Mā rí tá rí 'dī 'élé íti

'dī rī, tālā ngá gólīyī āmā drī rī'á ndrēlā āmā līfī sī āngó nō 'á nō 'bá yī â'dô rû ndē'á ndrī 'wāā ró, gō'dá ngá gólīyī Ôvārī ká āmā drī ndrēlé āmā līfī sī kō 'dī 'bá yī â'dô rī'á zāā gbádú ādūkū ākó.

5 ¹Nī ndrē drē, āmā rúb'á nō rī'á nyé ōzō gūgū gólá tībē āmā pīpīšīlī drī rīzō 'á lâ būūū 'ē 'bá rû izālē rī kátī. Gō'dá ítī rī, mā nī trá kī, ōzō āmā rúb'á rī gógó ōzō gūgū kátī nō, ñzā rû trá rī, Ôvārī êdē rúb'á āzā trá āmā drī rīzō 'á lâ, úrú 'álá zāā gbádú ādūkū ākó. Á'dó rúb'á gólá ōjílā mvá drī êdélé nī rī 'dī kō. ²Āngó nō 'á rī, mā rī rīlī jó gólá āmā rúb'á ró nō 'á rī, ñzā sī. Mā rī rī'á lēlā rōō, Ôvārī āāfē ró rúb'á ó'dí 'dī āmā drī rīzō 'dī bē lâ úrú 'álá. ³Nī ndrē trá, mā ícá kō â'dólé rúb'á ākó. Ôvārī â'dô rúb'á ó'dí fē'á āmā drī, tālā āmā pīpīšīlī ōzō rī tākó ítī. ⁴Ngbāāngbānō rī, āmā drī 'bāzō drē rī'á rúb'á ñnyákú nō 'á rī, ñzā rī trá rī'á āmā 'élē rōō gō'dá rī'á āmā 'bālē rī'á tā gīlī. Gō'dá mā ícá kō rīlī cú ítī rúb'á ākó. Mā lē tí Ôvārī āāfē ró rúb'á gólá drā 'bá kō rī āmā drī, tālā mā â'dô ró bē rúb'á ó'dí bē, āmā drī rīzō bē gbádú ādūkū ākó úrú 'álá. ⁵Ôvārī 'bā tā 'dī nī āmā rúb'á drī rīzō rû ōjálē ítī 'dī, tālā mā ōrī ró bē yī bē zāā gbádú ādūkū ākó. Gólá āfē Líndrī Tāndí íyíkā trá, â'dô ró bē tā â'dalé kī, tā pātī-pātī ró yī āâ'dô rúb'á ó'dí āfē'á āmā drī.

⁶Gō'dá â'dô bē trá ítī rī, āmā gō'dá trá cú ūrī ākó ōdrā tāsī. Mā nī gō'dá trá kī, ōzō gō'dá mā â'dô drē zāā rúb'á ñnyákú nō bē rī, mā ícá kō rīlī Kúmú āmákā Yēsū Krīstō bē úrú 'álá. ⁷Ítī rī, rī'á ícā-íca ró āmā drī rīzō āngó nō 'á nōngá tā lēlē sī Yēsū Krīstō 'á, ōzō gbō lé mā ōndrē gólá āmā līfī sī kō rī.

⁸Ítī rī, mā Póólō, má âta tā nō kpá ândalé ó'dí ānī drī kī, mā â'dô ñtū vósī cé zāā līfī 'bā'bā bē tā úrú 'álá rī 'bá yī tāsī. Gō'dá ngá gólá āmā drī lēlē rī íyíkā rúb'á ñnyákú āmákā nō āyélē nīzō rīlī bē-rī 'dī Kúmú āmákā Yēsū Krīstō bē. ⁹Ítī rī, tā gólá lāvū 'bá gārā āmā drī 'é'á 'élā rī 'dī nō, lē tā 'é'ē āmákā drī Yēsū rī 'bālē â'dólé āyīkō ró, ngátá āmā drē zāā rī'á rúb'á ñnyákú nō 'á, ngátá mā āyē rúb'á ñnyákú nō trá rīzō úrú 'álá yā rī.

Tā Póólō drī â'dalé tā yī drī rīzō lōsī 'élē rōō ōjílā jázō Ôvārī rī ññjīlī rī tāsī rī

¹⁰Nī ndrē drē, rī'á ícā-íca ró āmā drī âdrézō ndrī 'dó Yēsū Krīstō ândrá gólá drī tā-vó āmákā kīzō tā-vó kī 'bá āmákā ró. Gō'dá gólá drī tā-vó āmákā kīzō ndrī ālō-ālō tā 'é'ē āmákā āmā drī rī'á 'élā drē āmā drī â'dózō drē ākpākā'dā rúb'á ñnyákú nō 'á rī vó ró, ngátá mā rī tā tándí 'élē 'dī ngátá tā ōnjī 'élē 'dī yā rī. ¹¹Ítī rī, tālā mā nī trá kī, Kúmú āmákā Yēsū Krīstō â'dô tā-vó āmákā kī'á rī, gō'dá mā rī rī'á zāā tā âtalé ōjílā gólīyī tā lē 'bá kī mā āâ'dó pātī lājó'bá Yēsū ká 'dī kō rī 'bá yī drī. Ítī rī, Ôvārī rī gógó nyānyā lâ nī trá kī, má â'dô trá pīpīšīlī tándí bē. Gō'dá mā lē nī nī ró kpá ítī.

¹²Má rī nō kō 'é'á āmā 'bālē sīšī 'álá ānī līfī drī 'á, ōzō ōjílā nā 'bá yī drī âtalé rī kátī. Má lē nō cé tā gólīyī āmā drī 'élē trá rī tā lâ â'dalé 'dī ānī drī, tālā nī 'ē ró āyīkō bē āmā tāsī. Ítī rī, gō'dá ānī drī â'dózō tā tándí bē â'dalé ōjílā gólīyī rī 'bá íyíkā cé íyī lōmbélé ngá gólīyī drī rī'á ndrēlā íyī līfī sī āngó nō 'á nō 'bá yī tāsī rī yī drī. Tā 'dī vō lâ 'á rī, lē ōjílā 'dī 'bá yī drī íyī â'dólé pīpīšīlī tándí bē. ¹³Ōjílā rī trá rī'á tā âtalé kī, má ōlīfō trá. Ōzō gólīyī ōndrē trá íyī līfī sī kī, má ōlīfō trá rī, 'dī â'dô 'bā'á cé Ôvārī lūyízō. Ōzō má â'dô līfō-līfō ró kō rī, 'dī rī rī'á ānī pālē.

¹⁴Tā gólīyī ndrī āmā drī zāā rī'á 'élē nō rī, rī'á lóvó Yēsū Krīstō ká rī sī, tālā gólá lē āmā trá rōō. Āmā ndrī, mā nī trá kī, Yēsū Krīstō drā trá, â'dô ró bē ōjílā pālē ndrī. Mā nī kpá trá kī, mā drā trá ndrī rīrī ākū gólá āmā drī rīzō rīlī rī 'á.

¹⁵Gólá drā trá ōjílā tāsī ndrī, tālā ōjílā gólīyī 'ē 'bá lédrē-lédrē ó'dí gólākā 'dī úsúlī rī, rīrī gólīyíkā rī â'dó gō'dá rīrī gólá tā lâ drī sūlī cé gólīyī ífīfī rú rī 'dī kō. Rīrī gólīyíkā rī, tā lâ â'dô bē-rī sū'á Krīstō gólá drā 'bá gólīyī tāsī, gō'dá kpá ngā 'bá trá ōdrā 'ásī rī rú.

¹⁶Ítī rī, gō'dá mā āyē tā-vó āzī-āzī ká kīkī lâ â'dô tā ñsū āngó ká gólīyī tāsī rī vó ró rī trá. Sīšī rī, tā ñsū ányā ítī 'dī mā ñsū trá Yēsū rī tāsī, gólá drī 'bāzō drē ōjílā mvá ró rī. Gō'dá ngbāāngbānō rī, tā ñsū āmákā gólá rī tāsī rī, gō'dá trá ngī.

¹⁷Dī tā ífī lâ kī, ōjílā gólīyī áca 'bá trá krīstō 'bá ró rī yī gō'dá íyī trá 'dó ōjílā ó'dí 'í. Gólīyī â'dó gō'dá kō ōzō drīlīyī â'dórē sīšī rī tí ālōlā, tālā rīrī gólá ākū rī lāvū trá, rīrī ó'dí ítō gō'dá trá.

¹⁸Ôvārī rī nī tā 'élē āmā drī. Gō'dá gólá drī āmā jázō ājū-'bā-āzī 'ásī â'dólé rû-lē-āzī íyíkā ró Yēsū sī. Ítī rī, gólá drī gōzō lōsī tā pēpē ká kī yī āâ'dô ōjílā āzā 'bá yī jā'á â'dólé rû-lē-āzī íyíkā ró 'dī āfēzō āmā drī. ¹⁹Nī ndrē, Ôvārī rī lōsī gólá ōjílā jā ká â'dólé rû-lē-āzī íyíkā ró 'dī 'élē Yēsū Krīstō sī. Tālā ōdrā Yēsū Krīstō ká sī, Ôvārī drī tā 'bāzō tā ōnjī ōjílā ká āyézō. Gō'dá tā âti-âti tándí íyíkā tā ōnjī ōjílā ká āyē ká 'dī āfēzō āmā drī, tālā mā âta ró bē tā lâ ōjílā gólīyī āngó nō ká rī 'bá yī drī.

²⁰Ítī rī, gō'dá Ôvārī drī āmā 'bāzō â'dólé vōrā 'bá íyíkā rō, tālā yī Ôvārī ōpē ró tā Yēsū Krīstō ká nō bē ōjílā drī āmā fī sī. Ítī rī, gō'dá nī ârī úlī āmákā ōzō lāzī Ôvārī ká rīzō ānī zīlī rī kátī nō. Ítī rī, gō'dá má lô'bā rúb'á ānī rú tā Yēsū Krīstō ká nō tāsī, nī âdī drī tā ōnjī ānīkā 'ásī â'dólé Ôvārī rī rû-lē-āzī ró. ²¹Yēsū Krīstō rī trá cú ítī tā ōnjī āzākā 'ē ākó, gō'dá āmā tāsī rī, Ôvārī drī gólá rī 'bāzō lāñō úsúlī tā ōnjī āmákā rī tāsī āmā vō 'á. Gólá 'ē tā 'dī ítī 'dī rī, tālā Ôvārī ō'bā ró āmā bē â'dólé ōjílā mbī ró ngá ālō ró Yēsū Krīstō bē.

6 ¹Mā rī lōsī 'élē 'dūwā Ôvārī bē, gō'dá ítī rī, nī gā tā gólá Ôvārī drī pīpīšīlī tándí íyíkā â'dázō ānī drī nō dó kō.

²Ôvārī kī,

“Kāyī gólá ícá 'bá trá rī, má ârī tā ānīkā trá.

Kāyī gólá ícá 'bá trá ānī pāzō rī, má pā ānī trá.”

Īsáyā 49.8

Nī ârī drē, kāyī gólá Ôvārī drī 'ézō ōjílā pālē rī rī'á ândrō nō. Nī ndrē tā 'dī tā tākó ró kō.

³Má lēē kō tā gólá 'ē 'bá tā lēlē ōjílā ká Yēsū Krīstō 'á rī izālē rī 'élē ālōwálā, tālā ōjílā āzākā ōzō kō tā ányā ñsū lōsī āmákā rī'á 'élā tā âti-âti tándí Ôvārī ká nō pē ká nō 'á. ⁴Ítī rī, tā ndrī gólīyī má drī rī'á 'élā rī 'bá yī, āâ'dá ró bē kī, mā rī'á lājó'bá Ôvārī ká 'dī. Ítī rī, gō'dá má rī rīlī pīpīšīlī â'dī sī lāñō ndrī gólīyī rī 'bá āmā 'élē rī 'bá yī 'ásī ndrī. ⁵Ōrī trá rī'á āmā cālē, gō'dá 'bālē gāñīmā 'á. Gō'dá ōjílā ō'bī 'ē'bē rû íyī trá ūrī sōlē má 'á. Ō'bā mā trá lōsī 'élē rōō. Ō'bā mā trá ngá drī āwúzó má drījī â'dú kō ākó, gō'dá kpá ngá nyānyā ākó. ⁶Gbō lé â'dô bē trá ítī rī, rīrī āmákā rī zāā â'dalā kī, mā

lājō'ba Ôvâri kâ ì'dí. Ítí rí, má rí zāâ rí'á tã mbî gólá Ôvâri drí lēlé má drí 'elē rí 'elē ì'dí. Mâ cú tã nīnī bē Ôvâri ngá lésí. Má rí rí'á fīlīlī tã ányá rí'á 'elá má drí rí 'bá yí 'ásí. Má rí tã tãndí 'elē ì'dí òjílã ázì drí. Gō'dá má rí kpá òjílã ázì lēlé pāfī-pāfī ró ámâ pīpīsilī sī. Nī â'dô ndrē'á lâ tō kī, pāfī-pāfī Líndrí Tãndí Ôvâri kâ rí rílí má 'á. ⁷ Má rí úlī pāfī-pāfī Ôvâri tī sī nō pēlé mbârākã gólákã sī. Gō'dá â'dô-â'dô tãndí ámákã rí rí'á òzō ngá ájū 'bū kâ gólá Ôvâri drí áfēlé má drí rí kátí, má drí ájū-'bá-ází rí 'bá ánilí má rú sī drí gbāâ rí pēzō ì'dí sī lâ rí. ⁸ Má rí tã mbî 'elē ì'dí, rízó ámâ lūyílí gō'dá òjílã ázã 'bá yí iyíkã kpá zāâ ámâ lô'dá'á. Gbō lé òjílã ázã 'bá yí rí ámâ ndrēlé ònjō 'bá ró, gō'dá nī nī tãndí ró kī, má rí 'dī ámákã tã mbî pāfī-pāfī ró rí átalé ì'dí. ⁹ Òjílã kī, únī mâ kō, gō'dá òjílã dùù nī má trá 'dó tãndí ró. Órì bē ndrēlé rí, ókī, má áâ'dô trá 'é'á drálé drádrá. Gō'dá nī ndrē drē, má drē zāâ rí'á lédrē-lédrē ró nō. Ócã má trá ámbá ámbá, gō'dá úfú drē zāâ má kō. ¹⁰ Gbō lé lãñō 'è bē má rōò ìtí rí, gō'dá má rí rílí áyikō sī. Gbō lé má â'dô bē ngá ákó rí, má rí trá rí'á ngá ákó lé 'bá 'bálé â'dólé ngá tãndí Ôvâri drí'gá sī rí bē.

¹¹ Gō'dá má âta tã trá áni krístō 'bá Kōrīnītō 'alã rí yí drí ngbálí-ngbálí. ¹² Ókī má òlēé áni kō, gō'dá má rí trá áni lēlé, nī lēé bē-rí má kō. ¹³ Má rí tã nō átalé áni drí nō rí, nyé òzō má drí rírí tã átalé ámâ mvá yí drí rí kátí. Ítí rí, nī 'è má kpá nyé òzō má drí áni lērē trá tãndí ró rí kátí.

Tã Póólō drí drí-mbílí sōzó krístō 'bá yí lífí òjílã gólíyí tã lē 'bá Yésū Krístō 'á kō rí 'bá yí tāsí rí

¹⁴ Áni krístō 'bá yí, nī ámū áni kō òjílã gólíyí lē 'bá iyí tã lēlé Yésū Krístō 'á kō rí 'bá yí bē. Tã tãndí â'dô ícá'á fí trá rú ámúlí tã ònjí bē yā? Ngá ì'í â'dô ícá'á fí trá rú ámúlí ìnīrīkúwá bē yā? 'Dī ícá rú 'elē kó kō. ¹⁵ Á'dô ícá'á fí trá Yésū Krístō drí drí 'bálé Sātánã bē límvó álō 'á yā? Ítí rí, gō'dá krístō 'bá â'dô ícá'á fí trá tã 'elē kpákã álō òjílã kúmū Sātánã kâ 'á rí bē yā? ¹⁶ Áni gólíyí â'dó 'bá nō 'bá yí rí'á òzō jó ángí Ôvâri drí rízó 'á lâ rí kátí, â'dô ícá'á fí trá kī, áni kpá ôvâri áni á'byá yí kâ â'dó 'bá Ôvâri pāfī ró kō rí íratá'á yā? Ôvâri áta tã trá kī, “Má â'dô rí'á òjílã ámákã bē, má â'dô rí'á lāmúlí gólíyí lãfálé sī. Má â'dô 'bá'á Ôvâri gólíyíkã ró. Gō'dá gólíyí drí â'dózó òjílã ámákã ró.” ¹⁷ Gō'dá gólá drí kpá drí-mbílí sōzó òjílã iyíkã 'dī 'bá yí lífí kī,

“Ítí rí, nī áyē òjílã 'dī 'bá yí, nī cã áni lãfã ngī gólíyí rú sī.

Nī dō ngá gólíyí ònjí-ònjí rí 'bá ányí ájílí rí 'bá yí kō.

Òzō nī ò'è tã ámákã 'dī 'bá yí trá rí, má drí áni lãgúzō.”

Ísáyã 52.11

¹⁸ Ôvâri tíbē mbârākã lâ drí 'bálé ákí Kúmú ámákã ró rí 'bã tã kpá trá 'é'á 'elã ámâ drí kī,

“Má â'dô 'bã'á áni áta ró. Áni drí 'bãzó ámâ mvá yí ró.”

2 Sãmōwélē 7.14

Ítí rí, úlí 'dī 'bá yí ndrí rí tã â'dálé kī nī rí, Ôvâri 'bã ámâ trá â'dólé ngī òjílã iyíkã ró.

7 ¹ Ámâ rú-lē-ázíyá yí, òzō Ôvâri drí tã 'bārē trá 'é'á 'elã ámâ drí rí tí rí, má áyē gō'dá tã ònjí-ònjí gólíyí rí 'bá ámâ rú'á tã ísū bē 'bálé â'dólé ízálé rí 'bá yí ndrí. Ítí rí, má rí ró gō'dá cé tã mbî rí 'elē ì'dí, áâ'dã ró bē kī, má ìnjí Ôvâri trá rōò.

Tã gólá Póólō rí 'bã 'bá â'dólé áyikō ró rí

² Nī njí áni pīpīsilī tã ámákã nō árizó. Má áta kī, má 'é tã ányá ázã kō álówálã áni drí. Má 'é tã ányá ázã kō tã ísū ánikã ízálé tã lēlé ánikã Yésū Krístō 'á rí 'ásí. Má ádó òjílã ázã kō áđí gólákã nyázó álówálã. ³ Má rí tã 'dī 'bá yí átalé 'dī â'dó kō áni rú. Má lē tã nō â'dálé áni drí, òzō má drí átalé trá áni drí rí kátí kī, má lē áni trá rōò, má lē tókó zāâ rílí áni bē vō álō 'á òzō má òdrã ngátã má lédrē-lédrē ró yá rí. ⁴ Má nī trá dódó kī, nī â'dô rí'á zāâ tã Ôvâri kâ rí 'elē ì'dí. Tã rí 'dī tāsí rí, ì'dí má drí rízó ámâ áruílí áni tāsí. Ítí rí, árimã ánikã sō mbârākã trá má rú. Gbō lé lãñō ò'è má rōò rí, má ámákã zāâ áyikō ró.

⁵ Tã 'dī bē trá ìtí rí, má cã bē 'bãdrí Mēkēdóniyã kâ 'alã rí, má ícã kō lówólé álólã. Lãñō 'è má trá rōò vō 'ásí ndrí. Gō'dá má rí rílí cú tã ísū-ísū bē. ⁶ Gō'dá Ôvâri rí 'bá nī mbârākã sōlé òjílã gólíyí ízã drí rí'á gólíyí 'elē rí 'bá yí rú sī rí, sō mbârākã nī má rú Títō rí ácã-ácã tólã sī rí sī ánilí ámâ pálé. ⁷ Ítí rí, ácã-ácã Títō kâ rí 'bã má â'dólé áyikō ró, tã gólá drí átalé má drí tã tãndí gólíyí áni drí rí'á 'elã tólã nã tāsí rí tāsí. Gólá áta tã kī, áni áâ'dô áyikō ró 'é'á ámâ ndrēlé kpá ó'dí. Gólá kī, áni áâ'dô rí'á tã ísū ró tã ányá gólíyí áni drí 'elē síší rí 'bá yí tāsí. Gō'dá gólá drí tã gólá áni drí â'dózó njãá 'é'á tã tãndí átalé ámâ tāsí òjílã rí 'bá tã ònjí átalé má rú rí yí drí rí tã lâ átázó má drí. 'Dī rí 'bã gō'dá má trá â'dólé áyikō ró gãrã lãvūlī síší rí drí sī.

⁸ Wárãgã gólá má drí ígílí síší áni drí rí 'bã áni â'dólé tã ísū ró, má â'dô kpá trá tã ísū bē áni tāsí. Gō'dá ngbãangbãno rí, má â'dó kō tã ísū ró. ⁹ Má áyikō bē. Má â'dó kō áyikō ró 'dī tã gólá áni drí â'dózó ízã ró 'dī tāsí. Gō'dá má trá áyikō ró, tãlã nī áyē tã ányá áni drí rí'á 'elã rí 'bá yí trá, gōzó ágólé tã mbî Ôvâri kâ rí 'elē ì'dí. Ôvâri pã áni trá áni drí ádílí tã ányá ánikã 'ásí 'délé yí vó tã ísū ánikã 'dī sī. Ítí rí, má 'é tã ònjí kō, wárãgã 'dī ígízó áni drí 'dī. ¹⁰ Nī ndrē tã ísū gólá Ôvâri drí 'bálé 'dī, â'dô ró bē yí drí áni pázó tã ònjí ánikã 'ásí, gō'dá tã ísū gólá rí 'bá òjílã 'elē rí òzō gólíyí áadi drí tã ònjí iyíkã 'ásí kō rí, áđúkú lâ â'dó iyíkã 'bã'á òdrã ì'dí gólíyí drí, úsú iyí lédrē-lédrē áđúkú ákó rí kō.

¹¹ Nī ndrē tã tãndí gólá Ôvâri drí 'elē áni drí tã ísū áni 'é 'bá 'dī 'á trá. Tã ísū 'dī 'bã áni rírí ánikã jálé pāfī-pāfī ró. Nī lē tã tãndí 'elē ì'dí, â'dô ró bē áni 'bãzó â'dólé mbî Ôvâri rí lífí drí 'á. Nī 'bã áni nyáanyã trá â'dólé áwã ró áni ífíí bē tã ányá gólá òjílã áni lãfálé 'ásí rí drí 'elē síší, áni drí áyélé 'wãã kō rí tāsí. Ítí rí, nī ìtō trá úrílí ámâ tāsí. Gō'dá nī lē kpá zãâ rōò ámâ ndrēlé ó'dí, tãlã má éedé ró ámâ lãfálé bē áni bē. Áni njãá tã tãndí átalé ámâ tāsí gō'dá kpá lãñō fēlé òjílã gólá tã ònjí 'é 'bá trá rí drí. Áni nyáanyã, nī á'dã trá má drí kī, nī 'é tã ònjí kō tã 'dī tāsí. ¹² Kãyí gólá má drí úlí tã ámbã-ámbã bē rí ígízó áni drí rí 'á rí, má ígíí kō cé òjílã álō gólá tã ònjí 'é 'bá 'dī drí ngátã cé òjílã drílã tã ònjí 'dī 'ézó

rú lá rí drí. Ámbá lá, má ìgì tā à'dalé ànì drí ndrì kī, Ôvârí rí Ìfì drī 'á rí, nī lē má trá tā pāfī rí yā. ¹³ Dī ngá gólá mbârākā sō 'bá àmā rú rí 'dī.

Kpá ití, úlī Títō ká átálé ànì tāsī rí sōó cé mbârākā 'dī má rú kô, gō'dá 'bá má kpá ácalé àyikō ró rōó. Gō'dá tā 'è'è tándí àniká 'balé bē Títō rí gógó à'dólé àyikō ró rí, ngbāangbānō gólá gō'dá trá pīpīšīlī 'dī bē ànì tāsī. ¹⁴ Nī ndrē trá, drē sīšī, gólá drí nīzó drē tólá kô rí, má lóngò ànì tā trá gólá drí. Má kī, ànì drē zāá rī'á tā Ôvârí ká rí 'bá yī 'è'á 'dī. Gō'dá ití rí, tā 'è'è tándí àniká rí 'bá yī rí trá tā à'dalé gólá drí kī, tā tándí má drí átálé ànì tāsī 'dī rī'á tā pāfī-pāfī 'í. Nī 'bāá má kô à'dólé ànyí ró. ¹⁵ Títō drē zāá rī'á ànì tā 'sū'á rōó tā gólá ànì drí gólá rí lágúzó rí tāsī. Nī rō gólá trá. Gō'dá kàyī rí nā sī rí, ànì trá njāá tā gólá drí 'balé ànì drí rí 'bá yī 'è'è. Gō'dá tā rí 'dī tāsī rí, lóvó góláká ànì tāsī rí àcā gō'dá trá rōó lāvūlī sīšī rí drī sī. ¹⁶ Má gō'dá trá ngbāangbānō àyikō ró tā àniká tāsī. Ití rí, má nī trá tā pāfī-pāfī ró kī, nī à'dó tā 'dī 'bá yī 'è'á mbī zāá.

Tā ngá fēfē ká krístō 'bá àzī drí rí

8 ¹ Gō'dá ngbāangbānō rí, àmā àdrúpī yī àmā ìzó yī bē, má lē trá pīpīšīlī tándí gólá Ôvârí drí fēlé òjílá íyíká 'bādrī gólá Mēkēdóniyā ká 'alá rí 'bá yī drí rí tā lá nīlī. ² Lāṅṅ 'dē trá gólíyī drī tā ùjū-ùjū ró, gō'dá kpá gólíyī trá ngá àkó lé 'bá ró. Gō'dá gbō lé à'dó bē trá ití rí, gólíyī fē ngá fēfē íyíká trá rōó pīpīšīlī àlò sī, tálá gólíyī rī'á àyikō ró, tálá Ôvârí fē pīpīšīlī tándí rí trá gólíyī drí rōó. ³ Má àtā tā ànì drí, gólíyī fē ngá gólíyī drí ícá'á fēlá rí trá ndrī. Gō'dá gólíyī fē kpá trá gārā 'dī drī sī. Ití rí, gólíyī fē ngá fēfē íyíká 'dī 'bá yī trá drī-báláyī ró, òjílá àzā àtā nī gólíyī drí fēzó lá ití kô. ⁴ Ití rí gō'dá, gólíyī ló'bā rú'bá trá àmā rú, má àyè ró íyī bē ngá fēfē fēlé ití, à'dó ró bē jolé òjílá gólíyī ngá àkó lé 'bá ró Yūdáyā 'alá nā 'bá yī pázó 'dī sī lá. ⁵ Gō'dá ití rí, gólíyī fē trá gārā gólá àmā drí Ìfì 'bázó drī lá 'è'á fēlá rí drī sī. Sīšī rí, gólíyī fē íyī nyānyā trá Kúmú àmáká Yésú Krístō drí 'délé sīšī íyī drí tā íyíká rí 'èzó. Gō'dá gólíyī drí gōzó kpá íyī nyānyā fēlé tā àmā drí à'dalé rí 'è'è.

⁶ Ití rí gō'dá àniká rí, nī 'è kpá tā tándí trá ití. Má àtā tā trá Títō drí kī, gólá òngá ró bē nīlī gólé ànì ngálá. Gō'dá má 'è trá Títō rí jolé nī'á lósí gólá ngá fēfē ká krístō 'bá gólíyī ngá àkó lé 'bá ró Yūdáyā 'alá rí 'bá yī drí, gólá drí itólé trá ànì bē nā ndélé. ⁷ Gō'dá nī 'è tā Ôvârí ká trá tándí ró. Nī lē tá trá Yésú Krístō 'á pīpīšīlī àlò sī. Gō'dá ànì rī'á cú tā nīnī Ôvârí ngá lésí rí bē, gō'dá nī pē tá lá kpá trá tándí ró òjílá àzī drí. Gō'dá nī lē àmā trá rōó. À'dó bē trá ití rí, nī fē ngá gārā, à'dó ró bē krístō 'bá gólíyī Yūdáyā 'alá rí 'bá yī pázó.

⁸ Má 'bá nōó à'dó kô tā 'bā'bā ró ànì drí ngá fēzó, gbō lé krístō 'bá yī 'bādrī àzā 'bá yī 'ásí rí fē íyī bē ngá rōó íyī àzī-àzī yī Yūdáyā 'alá rí 'bá yī pázó rí. Gō'dá ngá àniká fēlé rí, à'dó ró bē, má drí nīzó lá kī, nī lē ànì àzī-àzī yī trá pīpīšīlī àlò sī. ⁹ Nī nī pīpīšīlī tándí Kúmú àmáká Yésú Krístō ká rí trá. Nī nī tá gólá drí 'è'è ànì pázó rí trá. Nī nī trá kī, gólá ngá tándí rí bē dùú àtá lá Ôvârí bē, gō'dá gólá drí ngá 'dī 'bá yī àyézó ndrì ànīzó drālé, à'dó ró bē ànì pázó, tálá ànì nyānyā nī ùsú ró ngá tándí bē dùú Ôvârí drīgá sī.

¹⁰ Gō'dá à'dó bē trá ití rí, tā 'sū àmáká 'á rí, rī'á tándí ró ànì drí tá ngá fēfē ká gólá ànì drí itólé trá ndrò àzī rí ndélé ngbāangbānō. Nī èdè tá 'sū 'dī nī, gō'dá ànì 'dī òjílá gólíyī itò 'bá lá 'è'è sīšī rí 'bá yī. ¹¹ Ití rí, ícá trá ànì drí tá gólá ànì drí itólé trá sīšī pīpīšīlī àlò sī 'dī ndélé. Nī fē ngá gólíyī ànì bē ícá 'bá trá ànì drí 'è'á fēlá rí 'bá yī ngbāangbānō. ¹² Nī ndrē drē, òzó nī òfē ngá gólíyī à'dó 'bá ànì bē rí òjílá àzī pázó rí, Ôvârí à'dó 'bā'á àyikō ró ànì bē, gō'dá à'dó ngá fēfē àniká 'dī tá-drī lá lē'á, òzó gbō lé à'dó fīnyáwá ití rí.

¹³ Ití rí, gō'dá nī 'sū kô kī, lāṅṅ ànì àzī-àzī yī ká ngá àkó ká 'dī, má lē trá 'bālá ànì drī ngá fēfē gólá ànì drí fēlé gólíyī pázó 'dī sī. Má lē òjílá drí rīlī ndrì àyikō sī ìzā ngá ká àkó. ¹⁴ Ngbāangbānō rí, ànì rī'á ngá bē dùú. Gō'dá ngá ànì drí à'dózó 'dī bē lá dùú 'dī rí, drī lá rí 'bá lāyílí 'dī, nī fē, à'dó ró bē òjílá gólíyī ngá àkó lé 'bá ró rí 'bá yī pázó. Gō'dá 'zátú tólá, òjílá gólíyī ngá àkó lé 'bá ró 'dī 'bá yī òtírí 'bāá ngá bē rí, gō'dá gólíyī drí rú jázó kpá ànì pālé kàyī ànì drí 'bázó ngá àkó rí 'á. Láfī 'dī 'á rí, krístō 'bá yī à'dó rī'á òzó ngá àlò kátí, ìzā ngá ká àkó. ¹⁵ À'dó 'bā'á nyé òzó Ôvârí drí átálé búkú íyíká 'á rí kátí,

“Òjílá gólá ngá nyānyā è'bé 'bá dùú rí, à'dó kô rī'á ngá nyānyā bē rōó,
gō'dá òjílá gólá ngá íyínyā è'bé 'bá dā rí, à'dó kô ìzā ngá nyānyā ká bē nyālé.”

Àfō-àfō 16.18

Tā Títō rí jōzó Kōrínītō 'alá rí

¹⁶ Má 'è àwò-ití àmbá Ôvârí drí, tálá gólá 'bá Títō trá à'dólé njāá ànì pālé, gō'dá gólá 'è ànì tá kpá trá rōó, nyé òzó àmáká rí tī. ¹⁷ Nī ndrē drē, má ìjī gólá bē nīlī ànì ngálá rí, gólá lē tá-drī lá trá, pīpīšīlī àlò sī tá gólá rí ífífí drí lēlé trá 'è'á rí ró. ¹⁸ Gō'dá má jò Títō trá ànì ngálá 'dūwā krístō 'bá àzī àmáká nólé rú lá nīlī trá kānīšā 'ásí ndrì tá àtí-àtí tándí Ôvârí ká pēpē lá sī nò bē. ¹⁹ Gō'dá àmā àdrúpī rí gógó 'dī kpá 'dī òjílá kānīšā ká drí njílí rī'á lāmúlí 'dūwā àmā bē ngá fēfē gólá 'èzó òjílá Yūdáyā 'alá rí 'bá yī pālé rí trólé nīzó rí 'dī. Lósí rí 'dī à'dó òjílá 'bā'á Kúmú Yésú Krístō rí lùyílí. Gō'dá à'dó kpá tá à'dá'á kī, àmā rī'á njāá krístō 'bá àzī pālé.

²⁰ Má 'è tá rí 'dī dódó, tálá òjílá òzó kô tá ònjí ùsú àmā rú ngá fēfē àmbá 'dī vó lá ndrērē 'á. ²¹ Gō'dá má rí zāá tá mbī rí 'bá yī 'è'è 'dī Ôvârí rí Ìfì drī 'á, gō'dá kpá òjílá àzī Ìfì drī 'á. ²² Àmā kpá trá àmā àdrúpī àzā jò'á 'dūwā Títō yī bē. Má ùjū àmā àdrúpī rí gógó 'dī trá àndalé àndalé à'dó-à'dó góláká nīzó. Sīšī má ùsú trá kī, gólá lē rōó àzī-àzī pālé. Ití rí, ngbāangbānō rí, gólá lē trá rōó àmā pālé, tálá gólá nī trá kī, nī à'dó tá mbī rí 'è'á 'dī.

²³ À'dó íyíká Títō rí tāsī rí, gólá àmā àzī-àzī 'í tá gólá àmā drí rī'á 'è'á ànì pázó nò 'á. À'dó gō'dá àmā àdrúpī àzī gólíyī nī 'bá Títō bē 'dī 'bá yī 'dī rí, gólíyī rī'á lājó'bá kānīšā ká 'í. Gō'dá rīrī gólíyíká 'bá òjílá trá Yésú rí rú lùyílí. ²⁴ Ití

rí, gō'dá nī lāgū āmā âdrúpī 'dī 'bá yī lōvō sī, tālā gólīyī òndrē ró īyī lōvō āníkā krístō 'bá āzī drí rī bē. Ítí rí, gō'dá krístō 'bá yī drí nīzō lā ndrī kī, mā rī ānī tā lōngólé nō tákō tā mbī sī.

Tā āzā krístō 'bá ngá ākó rī 'bá yī pāpā lā yī tāsī

9¹ Ícá gō'dá kō má drí tā ìjízó ānī tī tā gólā ngá fēfē ká òjílā Ôvārī ká Yūdáyā 'álā rī 'bá yī pázó rī tāsī, ² tálā má nī trá kī, nī lē trá òjílā 'dī 'bá yī pālē. Gō'dá ítí rí, má lōngō ānī tā trá krístō 'bá gólīyī Mēkēdóniyā 'álā rī 'bá yī drí kī, ānī krístō 'bá gólīyī Gīrīkī 'álā rī 'bá yī rī'á njāā ngá fēfē 'dī jōlé ítólé kó ndrō āzī. Gō'dá krístō 'bá yī gólīyī Mēkēdóniyā 'álā rī 'bá yī ārī bē kī, ānī rī'á njāā ngá fēfē 'dī jōlé rī, gō'dá gólīyī drí kpá ítōzō à'dólé njāā ngá fēlé, à'dō ró ngá ākó lé 'bá pázó. ³ Ítí rí gō'dá, āmā trá āmā âdrúpī yī krístō 'bá āzī ró nō jō'á ānī ngálā, tálā āā'dá ró bē òjílā drí kī, ānī tā āmā drí rī'á lōngólā tā ngá fēfē ká tāsī nō āā'dó vō tákó 'á kó. Nī à'dō njāā ngá fēfē 'dī fēlé, nyé òzō āmā drí átálé trá gólīyī drí ānī drí 'e'á 'lā rī kátí. ⁴ Nī ndrē drē, òzō krístō 'bá gólīyī Mēkēdóniyā 'álā nā 'bá yī àlō rī, ònī kpāā má bē nī'á ānī ndrēlé rī, gō'dá òzō nī à'dō kō njāā ngá fēfē āníkā fēlé rī, gō'dá 'dī rī à'dō ānyī fē'á āmā drí rōō, tálā mā àtā tā trá gólīyī drí sīšī kī nī rī, mā nī trá nī à'dō ngá fēfē fē'á āmbá. ⁵ Tā 'dī ká rī tī rī, gō'dá má drí ìsūzō lā kī, rī'á tándí ró āmā âdrúpī nō 'bá yī jōzō sīšī ānī ngálā cú ítí drē āmā drí cā ākó. Gō'dá gólīyī òpā ró ānī bē ngá fēfē āníkā 'e'á fēlā rī è'bélé njāā. Gō'dá láfī ūnjī ró rú bē ānī drí ngá fēfē fēzō rōō, òzō ānī drí tā lā 'bálé trá 'e'á fēlā rī kátí. Ítí rí, ngá fēfē āníkā 'e'á fēlā krístō 'bá gólīyī Yūdáyā 'álā rī 'bá yī drí rī à'dō 'bā'á njāā āmā drí trólé kpāā āmā bē, òzō mā òcā trá ānī ngáá tólā rī. Ítí rí, 'dī à'dō à'dá'á lā òjílā āzī drí kī, nī rī ngá fēfē fēlé, tálā nī lē kó trá fēlā rī drí. À'dó kō tā gólā āmā drí ānī ícízó ícī 'lā rī 'dī.

⁶ Tā nō òrī ānī drī. Òzō òjílā ò'wā ngá ngbāā fīnyáwá ítí rí, gólā à'dō ngá īyínyā è'bé'á kpá ngbāā fīnyáwá ítí. Gō'dá òzō òjílā ò'wā ngá āmbá ítí rí, gólā à'dō ngá īyínyā è'bé'á kpá āmbá ítí. ⁷ Òjílā àlō ānī lāfálé sī òfē ngá íyíkā, nyé òzō gólā rī pīpīšīlī drí lēlé rī kátí. Gólā òfē kō tā ìsū rī rī sī. Gō'dá gólā òfē kpá kō, gbō tálā ícá kō gólā drí fēzō lā kō rī drí. Gō'dá gólā òfē lōvō sī drī-báláyī ró gō'dá kpá āyīkō sī, tálā Ôvārī lē òjílā gólā ngá fē 'bá drī-báláyī ró āyīkō sī rī 'dī. ⁸ Gō'dá òzō nī ò'è tā 'dī trá ítí rí, nī nī tándí ró kī, Ôvārī cú mbārākā bē ngá fēlé ānī drí gārā ngá gólā ānī drí lēlé rī drī sī, tálā nī à'dō ró bē ngá bē dūū gō'dá nī pā ró òjílā gólīyī ngá ākó lé 'bá ró 'dī 'bá yī bē. ⁹ Rī'á nyé òzō Ôvārī drí átálé trá búkū íyíkā 'á rī kátí,

“Òjílā Ôvārī ká rī ngá fēfē fēlé drī-báláyī ró ngá ākó lé 'bá yī drí,
tā tándí gólākā 'dī tā lā ícá vīlī drī 'ásī kō zāā gbádú àdūkū ākó.”

Lôngó 112.9

¹⁰ Gō'dá Ôvārī rī nī rī'á òrī àfēlé òjílā drí rī'á 'dīlā. Gólā rī kpá nī rī'á ngá nyānyā àfēlé òjílā drí nyálé. Ítí rí, gólā à'dō kpá ngá ānī drí lēlé rī àfē'á nī ānī drí, nī à'dō ró bē ngá fēlé āzī-āzī yī pázó.

¹¹ Nī ndrē drē, gō'dá Ôvārī à'dō ngá tándí àfē'á ānī drí dūū tálā ngá ānī drí fēlé òjílā āzī pázó 'dī tāsī. Tálā òzō mā òtírī ngá fēfē āníkā 'dī 'bá yī fēē ānī âdrúpī yī ngá ākó lé 'bá ró 'dī 'bá yī drí rí, gólīyī à'dō àwō-ítí 'e'á Ôvārī drí rōō ngá 'dī 'bá yī tāsī. ¹² Ítí rí, tā tándí gólā ānī drí 'lā ānī āzī-āzī yī drí 'dī à'dō gólīyī 'bā'á ngá gólīyī drí à'dólé ìzā lā bē rī 'bá yī úsūlī. 'Dī à'dō gō'dá kpá òjílā āzā 'bá yī 'bā'á àwō-ítí 'lā Ôvārī drí rōō ngá ānī drí fēlé 'dī 'bá yī tāsī. ¹³ Nī ndrē trá, ngá fēfē tándí ānī drí fēlé 'dī à'dō à'dálā kī, nī lē tā trá Ôvārī 'á pīpīšīlī àlō sī. Gō'dá òzō òjílā òndrē ānī trá tā rī 'dī 'e'á ítí rí, gólīyī à'dō Ôvārī rī lù'á rōō tā rōō āníkā 'dī tāsī, gō'dá kpá ngá fēfē āníkā drī-báláyī ró òjílā gólīyī ngá ākó lé 'bá ró rī yī pázó 'dī tāsī. ¹⁴ Krístō 'bá rī gógó Yūdáyā 'álā rī 'bá yī rī'á rātāā 'e'á ānī tāsī rōō lōvō sī, tálā Ôvārī à'dā pīpīšīlī tándí íyíkā rī trá gólīyī drí ānī tāsī. ¹⁵ Nī 'dē mā 'e' àwō-ítí Ôvārī drí āmbá, tálā ngá fēfē àngí gólā drí fēlé āmā drí āmbā lā drí lāvūlī trá gārā āmā fī drí à'díjzō tā lā 'á nō tāsī, ngá fēfē rī 'dī rī'á Yésū 'dī.

Tā Póólō drí úlī átálé yī rú rī tā-drī lā lōgōzō rī

10¹ Mā Póólō āmā nyāányā, má lē ānī drí úlī ámakā má drí átálé ānī drí mánīsī rú lōgō sī vūdrī pīpīšīlī à'dī sī òzō Yésū Krístō kátí nō árílí. Áátā trá kī, káyī má drí 'bázó ānī bē nā, má lōgō má trá à'dólé gbō ngá fīnyáwá ró ānī àndrá. Gō'dá òzō má òtírī 'bāā ānī lāfálé yū rī, má drí gōzō rī'á úlī āmbā-āmbā átálé ānī drí. ² Òzō gō'dá má òcā trá ānī ngálā rī, má à'dō úlī āmbā-āmbā átá'á 'dī òjílā gólīyī tā átá 'bá kī, má áátā úlī āmbā-āmbā īyī līfī drī 'á kō 'dī 'bá yī drí. Gō'dá má lēé kō úlī āmbā-āmbā átálé ānī nyāányā drí.

³ Nī ndrē trá, gbō lē mā à'dō òjílā mvá 'í rī, mā rī kō ājū 'būlī āmā ājū-'bā-āzī yī bē tā ìsū àngó nō ká rī sī. ⁴ Nī ndrē trá, gō'dá drī-fē āmā drí rīzō ājū 'būlī 'dī sī lā rī à'dó kō òzō drī-fē òjílā mvá ká rī 'bá yī kátí. Gō'dá āmā rī'á cú drī-fē Ôvārī ká mbārākā bē gārā āmā drí rīzō āmā ājū-'bā-āzī Sātānā rī 'būlī 'dī sī lā rī bē. Drī-fē gólā Ôvārī drí àfēlé 'dī cú rī'á fāfā bē vō Sātānā ká rīzō rīlī 'á lā kúmú ró āmā drīlī rī ìzázó. ⁵ Gō'dá gólīyī à'dō tā ìsū gólā lómbé-lómbéwá ká Sātānā drí rī'á 'lā āmā drí, āmā 'bā 'bā Ôvārī rī nīlī kō rī ìzā'á drī-fē 'dī sī. Gō'dá mā rī rú fūlī tā ārī ākō ámakā Ôvārī drí rī bē drī-fē 'dī sī, gō'dá tā ìsū ámakā 'bálé tā Yésū Krístō ká árílí 'dī. ⁶ Ítí rí, gō'dá nī fē ānī trá ndrī tā Ôvārī ká ìnjīlī dódó rī. Gō'dá āmā rī'á njāā lāñō fēlé òjílā gólīyī Ôvārī rī ìnjī 'bá dódó kō rī 'bá yī drí.

⁷ Ámā āzī-āzī yī, tā ìsū-ìsū āníkā rī à'dó kō mbī. Òzō òjílā āzā 'bá yī òrī īyī tā ìsūlī kī, yī āā'dō òjílā Yésū Krístō ká 'dī rī, gō'dá nī ìsū kpá kī, āmā kpá òjílā Yésū Krístō ká 'dī òzō gólīyī tī. Gō'dá āmā kpá cú drī-àcē bē tā átázó ānī drí ítí. ⁸ Tā ìsū-ìsū āníkā 'á rī, mā rī rī'á āmā lómbélé drī-àcē gólā Kúmú ámakā Yésū Krístō drí àfēlé āmā drí nō tāsī yā? Drī-àcē rī 'dī rī'á tā lēlé āníkā 'bázó à'dólé gágá 'dī sī lā, à'dó kō ānī ìzázó.

⁹ Gō'dá má lēé kō wārāgā ámakā ìgīlī ānī drí nō drí ānī 'bálé à'dólé ūrī ró. ¹⁰ Nī ndrē trá, áátā trá kī, mā Póólō, úlī ámakā ìgīlī wārāgā ámakā 'á rī, tā lā íyíkā āmbā-āmbā ró, gō'dá má rī gógó drí 'bázó ānī bē tólā rī, má āā'dō íyíkā mbārākā ākó. Gō'dá úlī ámakā átálé āmā lāfálé 'á rī āā'dō íyíkā úlī tákó rī 'bá yī 'dī. ¹¹ Nī ndrē drē, òjílā ūnjī tā nō

dódó, tā gólá má drí ígílí wárāgā 'á rí, ícá kò à'dólé ngī, tā gólá má drí 'ě'á átálá àní drí, má drí 'bārē cú tólá rí 'á rí drī sī. Má ígī wárāgā àní drí ngbāangbānō rí, tálá má à'dó kò àní bē tólá rí drí. Gō'dá má òtírí cāà àní ngáá tólá rí, má à'dó úlí átá'á àní drí kpá ítí drī-àcē gólá Òvārí ngá lésí má drí wárāgā ígīzò í'dí sī là 'dī sī.

¹² Ítí rí, gō'dá má ísūu tā kò àmā nyānyā 'bāzò à'dólé sīsí òjílá àzì drí. Gō'dá gólíyí kī íyíkà rí, íyí tā òlávū nī gārā òjílá àzì drī sī. Gō'dá gólíyí rí íyíkà íyí ì'bīlì nō gbò àkpākā'dá íyí vò 'ásí, ngatá à'dí lāvū nī yā rí nīzò bē. Tā rí gógó ítí 'dī, rí à'dálá kī, gólíyí nī tā kò, tálá gólíyí ísū íyíkà bē rí, gólíyí kī íyí àà'dò íyí nyānyā kà í'dí.

¹³ Ítí rí, gō'dá àmákà rí, má rí àmákà àmā lómbélé nō tā mbj drī. Má rí àmā lómbélé cé lósí gólá Òvārí drí àfèlé má drí 'èlé àní lāfálé rí drī. ¹⁴ Má rí àmā lómbélé rōò yā? Nī nī trá tándí ró kī, mē í'dí òjílá drī-káká gólá pávó fí àcē nō trō 'bá nīzò cālè tā àtí-àtí tándí Òvārí kà nō bē àní drí tólá rí. ¹⁵ Ítí rí, gō'dá má rí kò àmā àrúlí lósí àzì-àzì drí 'èlé nī rí drī. Vò là 'á rí, gō'dá má lè tā lèlè ànikà Òvārí 'á rí drí mbálé à'dólé gārā, tálá lósí àmákà 'èlé àní lāfálé rí òmbà ró bē, nyé òzò tā Òvārí drí 'bálé trá má drí 'èlé rí kátí. ¹⁶ Gō'dá má nī ró bē nī'á úlí Òvārí kà nō 'bá yí pē bē sīsí 'álá vò àzà 'bá yí 'ásí. Má lè nīlì vò ó'dí 'ásí nī'á tā àtí-àtí tándí Òvārí kà nō àtá bē, tálá má òzò kò rī lómbé-lómbéwá 'èlé lósí àmā àzì-àzì yí drí 'èlé nī rí yí drī kī'á nī rí, 'dī 'bá yí àà'dò lósí má drí 'èlé nī rí yí í'dí. ¹⁷ Gō'dá àátà trá tā ígī Òvārí kà 'á kī nī rí,

“Òzò òjílá àzà òlè trá íyí àrúlí rí,
gólá àrú yí cé tā Òvārí drí 'èlé rí tāsí.”

Yērēmíyā 9.24

¹⁸ Gō'dá òjílá gólá rí 'bá íyí tā lóngólé rí, Òvārí lèé kò. Gō'dá Òvārí rí íyíkà cé òjílá yí drí ndrèlé tándí rí 'bá yí lèlé í'dí.

Tā Póólò drí tā àtázò tā ìmbá 'bá ònjò kà ró rí 'bá yí rú rí

11 ¹ Àmā àdrúpí yí àmā ìzò yí bē, má nī trá kī, à'dó kò rí'á tā lífí lómbà kà ró má drí rīzò àmā lómbélé. ² Mā rí'á tā ísū-ísū bē nyé tā lèlè ànikà Yésū Krístò 'á rí tāsí, nyé òzò Òvārí drí 'bārē tā ísū-ísū bē òjílá íyíkà tāsí rí kátí. Àní gō'dá trá nyé òzò òkò mvá gólá ndrèlé trá 'ě'á gílá òkò ró Yésū Krístò drí rí kátí, túbè tā lè 'bá trá kī, Yésū Krístò drí à'dózò cé nī íyí ágó ró rí kátí. Ítí rí, gō'dá má lèé kò àní drí tā ònjí 'èlé gólá rú. ³ Gō'dá má rí'á ùrì ró, tálá òjílá àzà 'bá yí lè trá àní àdólé tā lèlè Yésū Krístò 'á pīpīsílí àlò sī rí àyélé, nyé òzò ìnī drí Áwā rí àdòrè rí tí. ⁴ Má nī trá, nī rí rí'á tā ìmbà òjílá fí sī ndrì Yésū Krístò rí tāsí rí àrílí, òzò kpálé tā ìmbà rí 'dī à'dò ngī àmákà rí rú sī rí. Má nī trá, nī rí rí'á líndrí gólá à'dó 'bá ngī rí 'bá yí lágúlí Líndrí Òvārí kà má drí tā là pèlé trá àní drí rí drī sī. Gō'dá nī rí kpá rí'á tā lèlé tā àtí-àtí ngī àzà 'bá yí 'á tā àtí-àtí tándí gólá má drí pèlé trá àní drí rí drī sī.

⁵ À'dò tā ìmbá 'bá gólíyí ngī àní drí rí'á tā gólíyíkà àrílí 'dī 'bá yí tāsí rí í'dí rí, òjílá gólíyí òkízò nī rí, àà'dò íyí lājò'bá àngí ró 'dī 'bá yí drí, má ísūu kò kī, àmbā gólíyíkà lāvū má drī sī. ⁶ Gbò lé má àátà tā dódó kò rí, má à'dá tā trá àní drí ngbálí-ngbálí kī, má rí tā Òvārí kà pèlé àní drí nō tā nīnī Òvārí ngá lésí rí sī.

⁷ Gō'dá kàyí gólá má drí rīzò tā àtí-àtí tándí Òvārí kà nō pèlé àní drí rí, má íjì àní kò àdì àfèlé má drí. Gō'dá má lògò má trá à'dólé ngá fínyáwá ró, gō'dá nī à'dò ró bē gārā. Tā gólá má drí 'èlé 'dī tā ònjí 'í yā? ⁸ Ítí rí, gō'dá krístò 'bá vò àzà 'bá yí 'ásí rí 'bá yí àfè àdì bē má drí rí, má trō àdì 'dī trá àní pázò í'dí sī là. ⁹ Kàyí má drí 'bāzò àní bē tólá rí, gbò lé má à'dò bē ngá àkò rí, má íkpókpolóò àní kò ngá má drí à'dózò ìzà là bē 'dī tāsí àfèlé má drí, tálá krístò 'bá gólíyí àcá 'bá Mèkèdóníyā lésí rí 'bá yí àfè ngá ìzà là drí àmā 'èlé rí nī má drí. Nī ndrè trá, sīsí rí má 'bāá lāṅṅò àmákà kò àní drī. Gō'dá ìzátú rí, má ícá kpá kò 'bālá àní drī. ¹⁰ Tā pātí rí, má àtá tā àní drí Yésū Krístò rí rú sī, má ícá kò tā 'dī àtá-àtá là àyélé 'bādrí ànikà Gíríkí kà nō 'ásí nōngá. Má à'dò àmákà kò zāà rí'á àmā lómbélé tā gólá má drí àdì trōzò àní drīgá sī kò 'dī 'á. ¹¹ Ítí rí, tā gólá má drí àdì trōzò àní drīgá sī kò 'dī ífí là à'dò 'í yā? À'dò kò kī, má lèé àní kò rí. Òvārí nī trá kī, má lè àní trá rōò.

¹² Ítí gō'dá má à'dò zāà rí'á tā gólá má drí rí'á 'èlá ngbāangbānò àdì trōzò àní drīgá sī kò rí 'èlé í'dí, tálá òjílá gólíyí ònjò kà 'dī 'bá yí òzò kò rī íyí lómbélé kī'á nī rí, yí òrì lósí 'èlé Òvārí drí, kpá té òzò àmā drí rīrì 'èlá rí kátí. ¹³ Nī ndrè trá, òjílá 'dī 'bá yí à'dò kò íyí pātí-pātí lājò'bá Yésū Krístò kà í'dí. Gólíyí lājò'bá rí 'bá òjílá àdólé ònjò sī rí 'bá yí í'dí. Gólíyí òjā íyí à'dólé nyé òzò lājò'bá Yésū Krístò kà rí yí kátí. ¹⁴ Ítí rí, nī 'bā tā 'dī òlìjā àní drī kò. Kpá ítí, Sātánā à'dò kpá íyí òjálá, òjílá òndrè ró yí bē òzò mālāyíkà Òvārí ngá lésí rí kátí. ¹⁵ Ítí rí, gō'dá à'dò kpá kò àmbā-àmbā ró lājò'bá Sātánā kà drí íyí òjázò kpá à'dólé nyé òzò lājò'bá Yésū Krístò kà rí 'bá tā àtí-àtí tándí gólákà pèlé rí kátí. Gō'dá òtírí cāà kàyí àdükú sī rí, Òvārí à'dò tā-vó gólíyíkà kī'á kpá té tā 'ě'è gólíyíkà gólíyí drí 'èlé rí vó ró.

Tā lāṅṅò Póólò drí nīlì lājò'bá Yésū kà ró rí tāsí rí

¹⁶ Má àndà drē tā nò kpá ó'dí àní drí. Tā ísū-ísū ànikà 'á rí, má rí tā àtálé tā nīnī sī kò. Gō'dá gbò lé ítí rí, gō'dá nī àrì tā àmákà gólá má drí àmā lómbézo tā là sī nò. ¹⁷ Tā gólá má drí 'ě'á átálá àní drí rí, má rí átálá 'dī tā nī àkò àmákà 'dī sī, à'dò kò tā àtálé òzò Yésū Krístò kátí rí í'dí. ¹⁸ Òjílá dùu rí íyí trá rí'á íyí lómbélé àngó nò 'á, ítí rí, gō'dá má à'dò kpá àmā lómbé'á àní drí. ¹⁹ Nī à'dò ànikà bē tā nī 'bá ró rí, 'dòvò nī à'dò kpá òjílá gólíyí tā nīnī àkò rí yí lágúlí. ²⁰ Má àtá àní drí tā pātí-pātí ró, nī àyè òjílá 'dī 'bá yí trá àní 'bálé rāgī íyíkà ró. Gólíyí drí rīzò àní àdólé àdì ànikà nyázò, àní ló'dálé àní ndrèzò ngá fínyáwá ró, gō'dá kpá rīzò tā ànyí kà 'èlé àní drí. ²¹ Nī ndrè drē, má ícá kò tā ònjí ítí 'dī 'èlé àní drí. Gō'dá tálá à'dò 'í àní drí rīzò tā òjílá 'dī 'bá yí kà àrílí í'dí tā àmákà rí àrì-àrì là vò 'á yā?

Gō'dá òzò òjílá 'dī 'bá yí òrì íyí lómbélé tā íyíkà tāsí rí, gō'dá má à'dò kpá àmā lómbé'á tā àmákà rí tāsí. Ngbāangbānò rí, má rí úlí àtálé nò, nyé òzò tā nī àkò lé 'bá kátí. ²² Gólíyí kī, íyí à'dò òrì Ìbūrú kà 'í. Má kpá òrì Ìbūrú kà 'í. Gólíyí Àbārāyāmā rí ózowá yí í'dí. Gō'dá má kpá Àbārāyāmā rí ózowá 'í. ²³ Gólíyí kī, íyí à'dò rú ì'bū 'bá Yésū Krístò kà 'í. Gō'dá má kpá rú ì'bū 'bá Yésū Krístò kà í'dí gólíyí lāvūlì ndrì. Ngbāangbānò rí, úlí àmákà nò gō'dá trá pātí úlí tā nī àkò lé 'bá kà 'í. Gō'dá lé ítí rí, má 'è lósí trá Òvārí drí rōò gārā gólíyí lāvūlì. Gō'dá òòmbè má trá 'bálé gānīmā 'á

ândalé lōsī Ôvārī kâ nō 'ērē là 'á gārā gólīyíkâ drī sī. Ócâ mâ trá ândalé ândalé ònjí tētē, tí 'âdô ró kó má drí drázó volé. ²⁴ Gō'dá òjílâ drī-'bá Yúdâ yí kâ rí câ mâ trá ònjóró'bí sī nyà'dí-trá-drī-lâ-ngâ-mùdrī-drī-lâ-ngâ-njī-drī-lâ-sù ândalé ândalâ njī. ²⁵ Gō'dá drī-'bá Rómâ kâ câ mâ kpá trá fê sī, ândalâ nâ. Kâyī àlô sī, òjílâ drí kpá âmâ lûvúzó kúní mvá sī, 'âdô ró má òdrâ ró volé. Gō'dá kōlóngbô 'è trá rú âkólé má bē Ìmvú ândrê 'á ândalâ nâ, gō'dá kâyī àlô sī, kōlóngbô drí 'èzô rú âkólé âmâ bē Ìmvú ândrê 'á rí sī rí, má âgô trá kōlóngbô rú Ìmvú drī, ìtú gīrī ngáčī gīrī ìtú-pá nyà'dí-àlô-drī-lâ-ngâ-sù sī, 'âdô ró âmâ nyānyâ pālê. ²⁶ Má tō âcī jējē trá vō 'ásí dūú, âcī tōtō 'dí 'bá yí vō 'ásí rí, má 'bē drī trá tã ònjí-ònjí bē dūú, Ìmvú ândrê fīfī, ngá òpá 'bá, òjílâ âmákâ Yúdâ yí kâ rí yí drí 'èzô âmâ fūlī, gō'dá kpá gólīyí 'âdó 'bá kô òjílâ Yúdâ yí kâ ró rí 'bá yí bē. Gō'dá jārībâ 'á ngátâ òmâ 'á yâ rí, má rí âmákâ kó zââ drí 'bélê tã ònjí-ònjí bē. Gō'dá má òtírí nī Ìmvú ândrê drī sī kōlóngbô sī rí, má 'bē drí íyíkâ kpá zââ tã ònjí-ònjí bē. Ítí rí, gō'dá òjílâ gólīyí rí 'bá íyí tã âmálê kí, íyí àâ'dô krístô 'bá yí ì'dí rí, rí íyí kpá rí'á tã ònjí-ònjí 'èlé má drí. ²⁷ Má rí lōsī 'èlé rōô búúú lánô drí fízó má rú. Kâyī àzâ 'bá yí sī rí, má 'è lōsī ngáčī gīrī, má kó â'dú kô. Kâyī àzâ 'bá yí sī rí, má trá lófó ró Ìmvú lôvó bē. 'Dīn 'è rú trá ìtí ândalé dūú. Gō'dá kâyī àzâ 'bá yí sī rí, má trá ngá nyānyâ âkó nyálê. Má rí trá ítá tândí âkó sōlê 'è'dê drí, gō'dá kpá jó tândí âkó rízó 'á là, òzô òcâ trá òzê Ìmvú bē rí.

²⁸ Gō'dá tã 'dí 'bá yí drīlī sī ndrī rí, má njī lánjī-lánjī lōsī âmákâ 'dí kâ 'dí ndrī kânīsâ tāsī. Má tã ìsù ró gólīyí tāsī kâyī lánô kâ 'ásí. ²⁹ Òzô gō'dá òjílâ 'âdô trá mbârâkâ âkó rí, gō'dá má ícá kpá kô 'âdólê mbârâkâ âkó òzô gólīyíkâ tí yã? Gō'dá òzô áâádô òjílâ àzâ trá tã ònjí 'èlé rí, 'dīn 'bâ mâ 'âdólê tã ìsù ró rōô.

³⁰ Gō'dá 'âdô bē trá ìtí rí, òzô má òlê trá âmâ ârúllī rí, 'dôvó má ârú mâ ngá gólīyí rí 'bá 'âdálâ kí, má rí'á mbârâkâ âmâ ífíí kâ rí âkó rí tāsī. ³¹ Ôvārī rí nyānyâ nī trá kí, má rí 'dí 'âdó kô ònjó âdólê ì'dí. Gólâ Kúmú âmákâ Yésú Krístô rí átá 'í, úluyí gólâ zââ gbádú âdúkú âkó. ³² Kâyī Àrētāsī drí 'bázó kúmú ângí ró kúmú âzī drīlī ndrī, má drí drē rízó rílí jārībâ Dâmāsêkê 'álâ rí, kúmú jārībâ rí 'dí kâ 'è âmâ rúllī òmbélê 'bálê gānjimâ 'á. Ítí rí, gō'dá gólâ drí âjú 'bú 'bá íyíkâ 'bázó dīrī jārībâ rú sī, 'âdô ró bē âmâ rúllī, òzô má ââfô trá rí. ³³ Gō'dá âmâ rú-lê-âzī yí pâ mâ trá. Gō'dá ùpī bē âgâ jārībâ 'dí kâ 'á, gō'dá gólīyí drí âmâ 'bázó ívô 'á gōzó bāfī âcê òmbélê ívô rí 'dí tī âmâ írízó kòrô ùpī rí 'dí 'ásí. Ítí rí, gō'dá má drí ngá pázó kúmú 'dí drīgá sī.

Tã lâràkô gólâ Ôvārī drí 'âdálê Póólô drí rí

12 ¹ Gō'dá má 'âdô rí'á zââ âmâ lōmbê-lōmbê bē âtī 'álâ, gbô lé tã má drí rízó âmâ lōmbélê tã là sī 'dí rí òpá mâ kô rí. Gō'dá má 'âdô tã lâràkô Ôvārī drí 'âdálê má drí rí tã là átá'á ânī drí, gō'dá kpá tã gólâ má drí âbílí Ìfī ngbâ ró rí bē. ²⁻³ Ndrô mùdrī-drī-lâ-ngâ-sù lãvú 'bá nã 'bá yí vósí rí, ótrô mâ trá nízó ì'dí bē là úrú 'álâ. Gō'dá má njī kô ngátâ ótrô mâ trá nízó ì'dí bē là úrú 'álâ kúlütütü ró ngátâ âbī-âbī 'í yâ rí, gō'dá tã gólâ 'âdó 'bá rí, Ôvārī nī íyíngá nī. ⁴ Kâyī âmâ trôzô úrú 'álâ rí sī rí, má ârī tã trá dūú tībê má drí ícálê tã là ngílí ânī drí kô rí. Ôvārī lée kô âmâ òjílâ mvá drí tã ìtí 'dí 'bá yí tã là átálê. ⁵ Tí má 'âdô âmâ lōmbé'á tã gólīyí ìtí 'dí 'bá yí tāsī. Gō'dá ìtí rí, má ícá kô âmâ lōmbélê âkpâ âmâ nyānyâ tāsī. Má 'âdô âmâ lōmbé'á tã gólâ má drí 'âdózó mbârâkâ âkó 'á là rí tāsī. ⁶ Gō'dá gbô lé má òlê âmâ lōmbélê tã 'dí tāsī rí, gō'dá má ícá kô âmâ lōmbélê âmâ nyānyâ tāsī, tãlâ má lée kô òjílâ drí nī là kí, âmbâ âmákâ rí òlãvú gārâ tã gólīyí drí âmâ ndrêzó 'ērē là 'á ngátâ átãrê là rí 'á 'dí drī sī.

⁷ Ítí rí, gō'dá Ôvārī lée kô má drí âmâ lōmbélê ngá gólīyí yí Ôvārī drí 'âdálê má drí 'dí 'bá yí tāsī. Ítí rí, gólâ âyê vōrã 'bá Sātãnã ngá lésí rí trá lánô âfêlê âmâ rú'bá 'á, tã là òlãzê ró má rú, tãlâ má òzô kô rīnī âmâ lōmbélê tákányí. ⁸ Ítí rí, má lô'bã rú'bá trá Kúmú âmákâ Yésú Krístô rú ândalâ nâ, gólâ òtrô ró lánô ângí 'dí bē volé má rú sī. ⁹ Gō'dá gólâ 'è tã má drí ìjílí 'dí kô, gólâ kí bē má drí rí, mbârâkâ lôvó íyíkâ kâ 'dí ìcã trá má bē âmâ pálê kâyī lánô 'dí kâ 'á. Gólâ kí, òzô má 'âdô mbârâkâ âkó rí, gō'dá mbârâkâ íyíkâ drí 'bázó má 'á gārâ. Tãlâ úllí 'dí tāsī rí, má Póólô, má rí'á âyíkô ró âmâ lōmbélê ânī drí tã gólīyí âmâ 'bã 'bá 'âdólê mbârâkâ âkó 'dí tāsī. Tãlâ tã 'dí 'bá yí tāsī rí, mbârâkâ Yésú Krístô kâ 'âdô rí'á má 'á gārâ âmâ rúllí gágá. ¹⁰ Tãlâ tã 'dí 'bá yí tāsī rí, má rí'á âyíkô ró òzô lánô ò'è mâ trá rí. Ngátâ ngá gólīyí âmâ 'bã 'bá 'âdólê mbârâkâ âkó rí 'bá yí ì'dí ngátâ lã'dá 'í, ngátâ rírí âmbâ-âmbâ ângô nō 'á nō ì'dí yâ rí, ngátâ lánô 'í yâ rí, má njãâ lánô 'dí 'bá yí lâràkô là yí njílí ndrī Yésú Krístô sī. Nī ndrê trá, gō'dá òzô lánô 'dí 'bá yí ò'bã mâ trá 'âdólê mbârâkâ âkó rí, gō'dá mbârâkâ âkí Yésú kâ 'dí drí âmâ pázó.

Tã lôvó Póólô kâ krístô 'bá yí drí rí tāsī

¹¹ Má nī trá kí, má rí úllí átálê òzô tã njīnī âkó lé 'bá kâtí, gō'dá nī 'bã mâ nī 'âdólê ìtí tã nī âkó lé 'bá ró 'dí. Tí rí'á tândí ró ânī drí âmâ luyílí lōsí gólâ má drí 'èlé âmbã ânī lâfálê nō tāsī. Nī ndrê trá, gbô lé má 'âdô tã nī âkó lé 'bá 'í rí, má nī trá, lâjô'bá 'dí 'bá yí rí'á ngū. Gólīyí ânī drí rí'á rú là íyí luyílí 'dí 'bá yí, âmbã gólīyíkâ rí lãvúú âmbã âmákâ rí kô. ¹² Kâyī má drí 'bázó ânī bē tólâ rí, má 'è tã trá dūú, 'âdô ró bē tã 'âdâ ró kí, pãtīī mâ lâjô'bá Yésú Krístô kâ ì'dí. Má rí trá rí'á lōsí lâjô'bá kâ 'èlé ânī lâfálê dódó tã njīnī sī, tã lâràkô gólīyí Ôvārī drí âmâ 'bálê 'èlâ 'dí 'bá yí bē.

¹³ Nī ndrê drê, tã ndrī má drí 'èlé trá òjílâ kânīsâ àzâ 'bá yí kâ drí rí, má rí kpá 'èlâ ânī drí. Tã gólâ má drí 'èlé ânī drí kô rí, rí'á cé má ìjī ânī kô âđī âfêlê má drí âmâ vó ndrêzó. Má 'è 'dí tã ânyâ 'í yã? ¹⁴ Ngbãângbãnô rí, nōô trá tã ândalâ nâ là 'í má drí 'èzô nílí ânī ndrêlê rí. Gō'dá âcī rí nō 'á rí, má 'âdô volé gã'á kpá dó âđī zílí ânī tī sī. Má lée ngá ânī drīgá sī kô. Má lè íyíkâ bē-rí ânī drí ânī nyānyâ fêlê ì'dí Ôvārī drí. Nī ndrê trá, 'âdó kô tândí ró 'díyímvá drí rízó nī rí'á átá là yí vó ndrêlê ândrê là bē. Átá yí ândrê bē rí, rí íyí nī rí'á mvá là yí vó ndrêlê. Gō'dá ânī trá nyé òzô âmâ mvá yí kâtí. ¹⁵ Ítí rí, gō'dá má rí'á âyíkô ró ngá âmákâ fêlê ndrī ânī pázó. Gō'dá má 'âdô kpá cú âmâ nyānyâ fê'á nyé ânī pázó. Gō'dá má lè ânī trá rōô. Gō'dá tãlâ 'âdô 'í ânī drí íyíkâ âmâ lëzó dódó kô rí yã?

¹⁶ Gbô lé nī lè tã-drī trá kí, má zī âđī ânī tī sī âmâ pázó kô rí, òjílâ àzâ 'bá yí ânī lâfálê sī kí, má àâ'dô Ìfī lōmbâ 'bá 'í. Má òrī ânī âdólê ònjó sī. ¹⁷ Gō'dá tã rí 'dí 'âdô íyíkâ 'bã'á ìtí 'dí ângô tí yã? Kâyī gólâ má drí lâjô'bá 'dí 'bá yí jôzó ânī

ngáá tólá rí, má ùjū trá àní àdólé lājó'ba 'dī 'bá yí tī sī yā? ¹⁸ Má lò'bā rú'bá trá Títō drí nīzō àní pālé krístō 'bá àzà bē. Kàyī rí nā sī rí, Títō àdō àní trá ngá trözō àní drīgá sī íyí ífífí drí yā? Nī nī kō kī'á nī rí, àmā kpārāṭī Títō bē rí tā tándí 'élé àní pāzō yā?

¹⁹ Nī ìsū ànikā bē rí, mā rí àmākā nō cé àmā tā àtálé 'dī àní drí, tálá nī ìsū ró tā bē kī, àmā òjílá tándí 'í yā? À'dó kō ítí. Àmā àdrúpī yí àmā ìzō yí bē, mā rí nō cé tā gólá Kúmú àmākā Yésū Krístō drí lélé àmā drí àtálé àní drí rí àtálé 'dī Òvārí rí līfī drī 'á. Àní àmā rú-lē-àziyā gólíyí àmā drí lélé rōō rí yí 'dī. Ítí rí, tā ndrī gólíyí àmā drí rí'á 'èlā 'dī 'bá yí, mā rí 'èlā 'dī, à'dō ró bē mbàràkā sōlé àní rú lòsī Òvārí ká 'ézō. ²⁰ Gō'dá má rí'á ùrī ró, tálá má òtírí cāà àní ngálá tólá rí, má ícá kō àní ùsúlí, nyé òzō má drí lélé rí kátí. Gō'dá má ícá kpá kō à'dólé òzō àní drí lélé rí kátí. Mā rí'á ùrī ró, tálá má òtírí cāà àní ngáá tólá rí, má à'dō tā ònjí-ònjí nō 'bá yí ùsú'á àní lāfálé, lāwā-lāwā, pīpīsīlī 'bā'bā ngá àzì-àzì ká rú, àwā, lāfā cācā, lā'dá, tā ngōngō, lómbé-lómbéwá gō'dá tā bārábányá rí 'bá yí bē. ²¹ Mā rí'á tā ìsū ró, tálá má òtírí cāà tólá rí, Òvārí à'dō àmā 'bā'á à'dólé ànyī ró tā ànikā tāsī, tálá nī àdīí drī kō tā ònjí ànikā 'ásí. Má à'dō àwó ngō'á rōō òjílá gólíyí dūū rí 'bá zāà rí'á tā ònjí íyíká sīsī rí 'bá yí 'élé 'dī 'bá yí tāsī. Gólíyí àdīí drē zāà drī kō tā ònjí íyíká rí'á 'èlā sīsī rí 'bá yí 'ásí. Gólíyí drē zāà rí'á à'dú kō'á òjílá gólíyí à'dó 'bá kō gólíyí òkó ró ágó bē rí 'bá yí bē fāā.

Tā Póólō drí drī-mbílí sōzō krístō 'bá gólíyí Kōrīnītō 'álá rí 'bá yí līfī, tálá gólíyí òlē ró tā bē Yésū 'á pīpīsīlī àlō sī rí

13 ¹ Má trá nī'á 'dī àní ndrélé ngbāangbānō àndālā nā lā ró. Nī nī tándí ró kī, má à'dō tā 'é'á nyé òzō úlí Òvārí ká drí àtálé trá rí kátí, “Òzō òjílá àzà à'dō bē tā bē rí, rí'á tándí ró òjílá drí à'dózó bē rí ngátá nā à'dólé līfī drī 'bá ró tā-drī lélé kī, pātīī tā rí 'dī à'dō trá ítí.” ² Gō'dá má sō drī-mbílí trá àní līfī sīsī tā ònjí ànikā àzà tāsī, kàyī gólá má drí à'dózó àní bē àndālā rí lā ró rí 'á. Ngbāangbānō rí, má lē kpá tā 'dī àndalé àní drí wárāgā má drí 'é'á ígílá àní drí nō 'á. Má òtírí cāà tólá 'wāà ró rí, òjílá gólá má drí ùsúlí trá tā ònjí bē rí ícá kō ngá pālé. Má à'dō lāṅō fē'á òjílá gólíyí tā ònjí 'é 'bá trá rí 'bá yí drí ndrī. ³ Ítí rí, gō'dá àní drí nīzō lā dódó kī, pātīī Yésū Krístō rí nyāányā rí úlí àtálé àmā tī sī. Gō'dá gólá cú mbàràkā bē òjílá jálé tā mbí rí 'élé 'dī. Gólá à'dō mbàràkā íyíká à'dá'á àní lāfálé 'á. ⁴ Nī ndrē trá, gbō lé Yésū Krístō drā bē fē lāfī-lāfī drī òzō òjílá gólá mbàràkā àkó rí kátí rí, gō'dá gólá ngá trá òdrā 'ásí mbàràkā Òvārí ká sī. Ngbāangbānō gólá rí'á lédrē-lédrē ró. Àmā lājó'ba rí'á fāfā àkó, gō'dá òzō àmā drí à'dólé ngá àlō ró Yésū bē rí, àmā rí'á cú fāfā bē Òvārí ngá lésí. Gō'dá àmā drí à'dózó àní bē ngá àlō ró Yésū Krístō 'á, rí'á tā 'élé mbàràkā Òvārí ká sī.

⁵ Ítí rí, gō'dá nī àṭī rīrī ànikā dódó. Nī àṭī tā gólíyí àní drí rí'á 'èlā rí 'bá yí dódó, nī nī ró bē ngátá nī rí tā 'élé 'dī tā lélé ànikā Yésū Krístō 'á rí vó ró yā rí. Nī nī kō kī, Yésū Krístō rí rílí àní 'á pātīī ró yā? Té òzō tā 'é'è ànikā àà'dá kō kī, nī lē tā trá Yésū 'á rí 'dī, Yésū rí àní 'á kō. ⁶ Òzō nī àṭī rī tā 'é'è àmākā rí, nī à'dō ndrē'á lā kī, mā àyé lāfī Òvārí ká kō. ⁷ Gō'dá àmā rí'á àwó ngō'á Òvārí drí, tálá nī rí ró bē cú ítí tā ànyá 'é àkó. Mā rí rātāā 'élé Òvārí drí ítí, 'dī rí à'dó kō cé Òvārí òfē ró àndrā-tándí bē lòsī àmākā 'élé àní lāfálé 'dī drí. Mā lē bē-rí àní drí tā tándí 'élé 'dī, gbō lé òzō lòsī àmākā àní lāfálé rí ò'wā lò'wā kō rí. ⁸ Nī ndrē trá, má ícá kō tā ònjí 'élé, à'dō ró tā àtí-àtí tándí Òvārí ká nō ìzāzō. Mā lē tā 'élé cé tā àtí-àtí tándí Òvārí ká nō òlā'bu ró bē vō 'ásí ndrī. ⁹ Ítí rí, àmā rí'á àyíkō ró à'dólé mbàràkā àkó, òzō à'dō-à'dō mbàràkā àkó 'dī àà'dō àní 'bā'á cú à'dólé mbàràkā bē gāṛā rí. Tálá tā rí 'dī tāsī rí, mā 'é rātāā Òvārí drí, nī rí ró bē zāà àṭī 'álá tā Òvārí ká 'é'è lā bē. ¹⁰ Ítí rí, gō'dá má rí wárāgā nō ígílí àní drí drē sīsī má drí cā àkó àní ngálá nō rí, tálá má òtírí cāà àní ngálá tólá rí, má òzō kō úlí àmbā-àmbā àtā àní drí drī-àcē gólá Kúmú àmākā Yésū Krístō drí àfēlé má drí nō sī. Drī-àcē 'dī à'dō ró bē àní pālé tā Òvārí ká 'élé tándí ró. À'dó kō àní ìzāzō 'dī sī lā.

Úlī àdūkū Póólō ká krístō 'bá Kōrīnītō 'álá rí 'bá yí drí rí

¹¹ Àmā àdrúpī yí àmā ìzō yí bē, má à'dō úlí àdūkū lā àmākā àtā'á àní drí ngbāangbānō. Nī ùjū cé tā gólíyí Òvārí drí lélé rí 'bá yí 'élé 'dī. Nī ùjū úlí àmākā àrílí. Nī rí tā 'bī-ṭ'ṭ' sī àní lāfálé 'ásí àlō. Gō'dá nī rí kpá pīpīsīlī à'dī sī àní lāfálé 'ásí. Gō'dá Òvārí gólá àní lē 'bá bē gō'dá kpá tā à'dī íyíká àfē 'bá àní drí rí òrī àní bē. ¹² Nī 'é nī-bē-yā krístō 'bá àzì rí 'bá yí drí 'dīyí àmvō-àmvō sī. ¹³ Krístō 'bá àzì gólíyí nōlé nō 'bá yí 'é nī-bē-yā àní drí. ¹⁴ Tā lānjā Kúmú àmākā Yésū Krístō ká, ngá lélé Òvārí ká bē gō'dá kpá rú àmū Líndrī Tándí Òvārí ká rí ká òrī kpākā àlō àní bē ndrī. 'Dī 'dī.